

**T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
HAREKET VE ANTRENMAN BİLİMLERİ BİLİM DALI**

**ÖZEL VE DEVLET LİSELERİ ÖĞRENCİLERİNİN
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE İLİŞKİN
TUTUMLARI**

Yüksek Lisans Tezi

İbrahim DALGIN

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Murat BEYAZ

İSTANBUL, 2019

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
HAREKET VE ANTRENMAN BİLİMLERİBLİM DALI

ÖZEL VE DEVLET LİSELERİ ÖĞRENCİLERİNİN
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE İLİŞKİN
TUTUMLARI

Yüksek Lisans Tezi

İbrahim DALGIN

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Murat BEYAZ

İSTANBUL, 2019

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS PROGRAM ADI

Tezin Adı: Özel Ve Devlet Liseleri Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumları
Öğrencinin Adı Soyadı: İbrahim DALGIN
Tez Teslim Tarihi: __ / __ / 20__

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Sağlık Bilimleri Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Prof. Dr. Fehim COŞAN
Enstitü Müdürü
İmza

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

_____ Jüri Üyeleri _____

_____ İmzalar _____

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Murat BEYAZ

Üye
Doç Dr. Kubilay Çimen

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Serdar Orkun PELVAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazıma kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve tez çalışması sırasında faydalandığım diğer tüm bilgi ve yorumlara da kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

İbrahim DALGIN

İmza

TEZ YAZIM KILAVUZU UYGUNLUK ONAYI

“Özel Ve Devlet Liseleri Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumları” adlı Yüksek Lisans/Doktora tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
İbrahim DALGIN
İmza

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Murat BEYAZ
İmza

Enstitü Yetkilisi
İmza

ÖNSÖZ

Öğrencilere genellikle ruh halini iyileştirici özellikleri nedeniyle egzersiz yapmaları önerilebilir. Bazı öğrenciler okul dışı programlara katılmanın okul çalışmalarından çok zaman alabileceğinden ve bu nedenle notlarını azaltacağından endişe duysalar da aslında ders dışı etkinlikler notlarını ve okula genel bakışı geliştirebilir. Bu çalışma öğrencilerin bakış açılarını geliştirmeleri için uygulayıcılara bir fikir vereceği düşüncesiyle yapılmıştır. Çalışmada bana bilimsel katkılarıyla destek olan danışman hocam Sayın Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Murat BEYAZ'a teşekkür ederim.

Temmuz, 2019

İbrahim DALGIN

ÖZET

ÖZEL VE DEVLET LİSELERİ ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARI

İbrahim Dalgın

Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı
Hareket e Antrenman Bilimleri Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Murat Beyaz

Temmuz 2019, 61 sayfa

Bu araştırma özel ve devlet liselerinde okuyan öğrencilerin, daha önceden aldığı ya da halen almakta olduğu beden eğitimi dersi ile ilgili tutumlarının nasıl olduğunun tespiti için yapılmıştır. Araştırma evreni 2018-2019 yılı içinde Kadıköy İlçesindeki ortaöğretim okullarına devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Bu genel evrenden 6 okul belirlenmiş ve bu okullarda araştırmaya gönüllü katılan 334 öğrenci örnekleme oluşturmuştur. Verileri elde etmek için “Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” (Güllü ve Güçlü, 2009) kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda; Erkekler, kızlara oranla daha yüksek beden eğitimi tutum puanına sahip oldukları, Anadolu Lisesi ile İmam hatip Lisesinde okuyanlar arasında Anadolu Lisesinde okuyanların daha yüksek tutum puanına sahip olduğu, İmam Hatip Lisesi ile Meslek Lisesi arasında İmam Hatip Lisesinde okuyanların daha yüksek tutum puanına sahip olduğu, Özel okullarda okuyan öğrenciler resmi okullarda okuyan öğrencilere kıyasla daha yüksek beden eğitimi tutum puanına sahip oldukları aile geliri 2501-5000 TL olanlar ile 5001 TL ve üzerinde olanlar arasında anlamlı farklılığın olduğu, aile geliri 5001 TL ve üzerinde olanların daha yüksek tutum puanına sahip oldukları görülmüştür. Sınıf Kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi Dersi, Sağlıklı Yaşam, Beden Eğitimi Dersi Tutumları

ABSTRACT

THE ATTITUDES OF PRIVATE AND GOVERNMENT HIGH SCHOOL STUDENTS TOWARDS PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS COURSE

İbrahim Dalgin

Coaching Education Department

Motion and Training Science

Thesis Supervisor: Assoc Dr. Murat Beyaz

July 2019, 61 pages

This research is made in order to determine the attitude of students in state schools and private schools towards physical education class. Scanning model is used . The research is built around the secondary school students in the Kadikoy district of Istanbul in between 2018-2019. 5 schools are specially designated and 334 students have volunteered to participate in this research. In order to collect data, "personal info display form" and "attitude scale for physical education class in secondary school students " is used. The result of this research indicates that when the attitude towards P.E class is evaluated; The male students have higher attitude points than female students The Anatolia High School students have more points than Imam Hatip High School students Imam Hatip High School Students have higher points when compared to Vocational High School Students Private School students have higher scores in comparison to State School students and there is a significant difference between students who have a 2501-5000 tl family income and 5000 tl and up income. In terms of the family income, the students that live in the richer families have higher scores. However when it comes to the number of siblings there isnt a meaningful difference in this area.

The key words: Physical Education, Sports; The importance of sports, Physical Education Class

İÇİNDEKİLER

İÇ KAPAK.....	
ONAY SAYFASI.....	
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	III
TEZ YAZIM KILAVUZU UYGUNLUK ONAYI	IV
ÖNSÖZ	V
ÖZET	VI
ABSTRACT.....	VIII
İÇİNDEKİLER	X
TABLOLAR.....	XII
KISALTMALAR	XIII
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER.....	7
2.1 TARİHTE SPOR	7
2.2 KURAMSAL AÇIKLAMALAR	11
2.3 TOPLUM YÖNÜYLE SPOR	14
2.3.1 Spor Oyun mudur?	17
2.4 İNSANIN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ YÖNÜYLE SPOR.....	19
2.5 OKULLARDA SPOR DERSLERİ	20
2.5.1 Eğitim Programı	23
2.5.2 Vizyon	25
2.5.3 Amaçlar.....	25
2.5.4 Öğretimsel Modeller	26
2.6 SPORDA AİLENİN ETKİSİ.....	30
2.7 İLGİLİ ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ.....	30
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	37
3.1 ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	37
3.2 EVREN VE ÖRNEKLEM	37
3.3 VERİ TOPLAMA ARACI	38
3.3.1 Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği....	39

3.4 ÖLÇME ARACININ UYGULANMA AŞAMALARI.....	39
3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	39
4. BULGULAR.....	40
4.1 ÖĞRENCİLERİN ÖLÇEK PUANLARININ İNCELENMESİ	40
4.2 ÖĞRENCİLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE ÖLÇEK PUANLARI	40
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	46
5.1 TARTIŞMA	46
5.2 ÖNERİLER.....	49
KAYNAKÇA.....	53
Ek A.1 Ölçekler.....	62
ÖZGEÇMİŞ	65

TABLULAR

Tablo 3.1. Gruba İlişkin Demografik Özellikler	37
Tablo 4.1. Öğrencilere Uygulanan Tutum Ölçeği Puanları	40
Tablo 4.2. Cinsiyete İlişkin Karşılaştırmalar	40
Tablo 4.3. Cinsiyete Göre Amatör Branşlarda Spor Yapma Durumu	40
Tablo 4.4. Okul Türüne İlişkin Karşılaştırmalar	40
Tablo 4.5. Scheffe Testi Karşılaştırmaları	41
Tablo 4.6. Okula İlişkin Karşılaştırmalar	41
Tablo 4.7. Düzenli Egzersiz Yapma Durumuna İlişkin Karşılaştırmalar	42
Tablo 4.8. Sınıflara İlişki Karşılaştırmalar	42
Tablo 4.9. Amatör Spor Yapmaya İlişkin Karşılaştırmalar	42
Tablo 4.10. Ailede Düzenli Egzersiz Yapmaya İlişkin Karşılaştırmalar	43
Tablo 4.11. Aile Gelir Durumuna İlişkin Karşılaştırmalar	44
Tablo 4.12. Scheffe Testi Karşılaştırmaları	44
Tablo 4.13. Kardeş Sayısına İlişkin Karşılaştırmalar	44
Tablo 4.14. Çalışılan Okulların Spor İmkanları ve Uygulamaları İle İlgili Bilgiler	45

KISALTMALAR

AKT	:	Aktaran
ÇEV	:	Çeviren
ED	:	Editör
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	:	Statistic Packets For Social Sciences
VD	:	Ve Diğerleri

1. GİRİŞ

Bu araştırma özel ve devlet liseleri öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları belirlemek amacıyla yapılmıştır. Beden eğitimi bireylere sağlıklı yaşamalarına yönelik bilinç kazandırma eğitimidir. Bununla beraber doğru hareket etmeyi ve sağlıklı kalmayı öğrenir. Bu ders zihnin konsantrasyon ve ruhsal durumunu desteklerken kişinin sağlığına da destek olur. Bu sebeplerle beden eğitimi dersine karşı takınılan tutumlar oldukça önemlidir.

Spor, daha iyi kan dolaşımı ve genel olarak geliştirmiş bir fiziksel dayanıklılık sağlamanın yanında kişiler arasındaki sosyal bağların güçlenmesini de sağlayan bir etkinliktir. Kişinin sınırlarını açar ve vücudu daha esnek, çevik ve duyarlı hale getirir. Tüm fiziksel avantajlara rağmen, bir spora katılmak beyninize ve genel kişiliğinize olumlu katkılar yapar (Yorulmazlar 2012). Spor ve oyunların çocukların zihinsel ve fiziksel gelişimlerini artırmanın yolları olmasıdır. Spor, çocuklarda karakter oluşturmaya yardımcı olduğu gibi güç artışı da sağlar. Bilinçli uygulanan beslenme prensipleri ile hareketli yaşam, zihinlerinde ve vücutlarında gözlemlenebilen olumlu sonuçlar verecektir. Rekreasyon faaliyetleri, çocuklarda kolesterol, şeker hastalığı, dengesiz tansiyon, kardiyak rahatsızlıklar, eklem ve kemik ağrıları, felç ve bunun gibi bazı rahatsızlıklara yol açabilecek insan sağlığını olumsuz etkileyebilecek davranışlarını ortadan kaldırmaktadır. Fiziksel olarak, öğrenciler formda oldukları dönemde, derslerinde daha başarılı olurlar. Sporun oldukça fazla faydalarının olmasına rağmen, günümüz yaşam tarzının getirmiş olduğu hareketsiz yaşam ile çoğu kişi zamanını oturarak geçirmeye yönelmiştir. Bunun sonucunda aşırı kilo alımı ve sağlık sorunları ülkemizde ve dünya da hızla artmaktadır (Küçük 2012). Spor, toplumda eşitlik fikrinin daha çok benimsenmesine, başkalarının haklarına saygı duymaya, bireylerin daha sistematik çalışarak toplum kurallarına uyum sağlamasına yardımcı olur. Spor, dünya üzerindeki farklı kültürel ve dini yapıya dahil bireyleri bir araya getirerek kaynaşmalarına olanak sağlayan, başarı ve barışa gönül veren bir olgudur (Erkan 2002). Spor, rekabet, zevk, sağlık, estetik, eğlence, oyun, reklam, propaganda ve bilim gibi

birçok farklı amaç için yapılmış olmasına rağmen, kişisel ve sosyal ilişkileri düzenleyen bir fenomen olmak için önemlidir. Sporun temel unsuru insandır. Bu nedenle, günümüzde yapıcı, yaratıcı ve sağlıklı gençleri gelecek için mi, yoksa etkili bir toplum için sosyal ayrımcılığa ve yabancılaşmaya direnmenin bir aracı olarak mı yoksa vazgeçilmez bir sosyal fenomen haline gelmiştir (Yetim 2011). Bir spor etkinliğinin sonunda (kazanan veya kaybeden) elde edilen bu kategoriler, bir kişi veya takımı başka bir kişi veya takım ile karşılaştırarak belirlenir. Bu kıyaslama sporun kurallarını takip eder ve bu kurallar aracılığıyla galip karar verilir. Spor ayrıca iyileştirme üzerine inşa edilmiştir. Spor, belirli bir aktivitenin kaybıyla sonuçlansa bile doğru yapıldığında, bir kişinin aktiviteyi oynama ve / veya anlama yeteneğini geliştirir. Spor, bir kişiye yaptıkları etkinliklerle ilgili gelecekteki etkinlikleri oynaması için imkan sağlar. Aynı zamanda modern dünya hastalığı olan stresle mücadelede önemli bir rol oynar. Spor, bireyleri rahatlatır, mutlu eder ve başardıklarından keyif alırlar. Bu davranışların alışkanlık haline gelebilmesi için düzenli yapılması gerekmektedir.

Sportmenlik davranışlarının var olmasında kişinin almış olduğu eğitimlerle birlikte kişilik özelliklerinin de önemli olduğu bilinmektedir. Bu sebeple, kişilerin kişisel ve kültürel özelliklerine göre eğitim verilmesi sportmenlik olarak nitelendirilebilecek davranışların oluşmasına katkı sağlayacaktır. Spor, çocuklar arasında dostluk duygusu geliştirir ve takım ruhunu geliştirir. Çocukların zihinsel ve fiziksel gelişimlerine yardımcı olur. Spor vücutlarını biçimlendirir ve güçlü ve aktif kılar. Çocuklar yorgun ve uyuşukluktan kaçınmak için spora aktif olarak katılmalıdırlar. Bunun nedeni sporun kan dolaşımını ve fiziksel refahını iyileştirmesidir (Koç ve Güllü 2017). Spor aynı zamanda çocukların zihinsel yorgunluğunu da ortadan kaldırır. Spor olmadan eğitim eksik olduğu düşünülebilir bu sebeple spor, eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır.

Hareketsiz bir yaşamdan ötürü oluşan olumsuz alışkanlıklar kişiyi depresif duygulara iten, umut ve beklenti duygularının oluşturmayan ve bezginlik, kızgınlık ve saldırganlık gibi dürtüleri oluşturan her türlü etken moral ve fizik gücüne olumsuz etki eder ve yıpratır. Bir sporcu olmak, onlara yaşamın birçok alanında kendini geliştirici rol oynayabilecek önemli disiplin özelliklerini öğretir. Herhangi bir spor etkinliğine dahil olmak onlara zihinsel, fiziksel ve taktiksel disiplini öğretir (Erkan 2002). Günümüzde toplumun fiziksel aktivite konusunda bilgi seviyesinin yetersiz olması fiziksel aktivitenin sağlık için öneminin fark edilememesi ve giderek daha hareketsiz bir yaşam

tarzının benimsenmesi, toplumda obezite, kalp-damar hastalıkları, hipertansiyon, diyabet, osteoporoz gibi kronik hastalıkların görülme sıklığını artıran önemli nedenlerden biri olmuştur (Baltacı 2008). Ergenlik ve gelişim dönemindeki teknolojiye bağlı yaşam, çocukları sokak oyunlarından ve fiziksel aktivitelerden uzak tutar ve onları etkin olmayan bir yaşama yönlendirir. Araştırmalar, bireylerin fiziksel gelişimine katkıda bulunmanın beden eğitime özgü olduğunu göstermiştir (Yılmaz 2012). Beden eğitimi zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimin bütünlüğünü beraberinde getirir. Bütün bu sorunların çözümü spora olan ilginin artırılması olabilir. Bu durum araştırmanın nedeni önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çerçevede öğretmenlerin beden eğitime olan bakış açıları ve eğer varsa olumsuz düşüncelerinin giderilmesi gerekmektedir. Bilgisayarın, video oyunlarının ve televizyonun artan popülaritesi, çocukları yaşam tarzlarında oldukça etkisiz hale getiriyor. Bu tür etkinliklerde değerlendirilen süre diğer fiziki aktiviteler ile hareketlendirilebilir. aileler kendi çocukları adına birer rol model olmalıdırlar. aileler aktif bir yaşam içindeyse, çocukların da aktif olmaları muhtemeldir bununla birlikte yaşamlarının devamında pasif kalmayacaklardır.

Okullarda gerçekleştirilen spor etkinlikleri genellikle boşa harcanan zaman olarak değerlendirilebilmektedir. Çocuklar oyun alanlarından hiçbir kitaptan öğrenmeyecekleri şeyleri öğrenebilirler. Spora ve diğer fiziksel aktivitelere katılımın çocuklar için birçok faydası olabilir. Organize sporlara katılmak, gençlere fiziksel ve sosyal becerilerini geliştirme şansı sunuyor. Çocuğun olgunluğuna, becerilerine ve ilgi alanlarına spor katılımlarıyla örtüşen bir denge sağlanmalıdır. Sporun içinde olmak çocuklara, yaşamlarının alışlagelmiş şekline daha farklı bir yaşam tarzı sunar. Aynı zamanda çocuklar adına eğlenceli fiziksel etkinlik sağlayan bir araçtır. (Kırbaş 2004). Spor ayrıca bir tür rekabet içerir. Spor, bireyler veya takımlar arasındaki mücadeleyle ilgilidir. Spor, genelde kazananlar ve kaybedenler ile bitme eğiliminde olan çatışmayı içerir. Spor, çatışmayla ve oyun oynandıktan sonra kazanan ve kaybeden bölünmesiyle sonuçlanan bireylerde rekabet niteliğini geliştirir. Oyun aynı zamanda spor yapmak için temel bir fikirdir. Her ne kadar tüm sporlar oyun olarak kabul edilemezse de tüm oyunlar spor olarak kabul edilemezler. Tutumlar, insanların davranışlarını şekillendiren ve bu davranışların yönünü ve yoğunluğunu etkileyen belirli duygusal faktörlerdir (Doydu vd. 2013). İnsanların işlerinde başarılı olabilmeleri için tutumlar önemli bir rol

oynamaktadır. Ancak, insanlar bu tutumlarla doğmaz; sonradan elde ederler (Morgan 2000). Başka bir deyişle, tutumlar öğrenme yoluyla gelişir ve zaman içinde değişip gelişirler(Morgan 2002). Ergenlik, kişisel sınırların keşfedildiği ve yaşam boyu tutum ve yaşam kalıplarının oluşturulmaya başladığı bir zamandır. Bu sebeple ergenler arasında zindelik seviyelerinin düşüklüğü ve fiziksel eğitim ve aktiviteye yönelik tutumları ile ilgili olumsuz eğilim görülebilmektedir. Çünkü bu faktörlerin sağlıklı ve aktif bir yetişkin yaşam tarzının geliştirilmesinde çok önemli olduğu düşünülmektedir. Sporun kültür ve ulusal kimlik etkileşiminde oynadığı rol bazen doğal olarak muhafazakar olarak görülür. Bazıları, sporun milliyetçilikle olan ilişkisinin yalnızca yurtseverliğin ötesine geçtiğine ve şovenist ve yabancı düşmanı haline geldiğine inanıyor. Futbol holiganlarının uluslararası maçlardaki davranışları, tartışmaya destek vermektedir. Öte yandan, spor liberal milliyetçi politik mücadelelere de katkıda bulunmuştur (Sports 12.05.2015). Bir yüzyıldan bu yana düzenlenen organize spor hareketinin tarihsel süreci, Batı ülkelerinde sporun hızlı gelişimi için ön koşulların çağdaş sosyal değişimlere dayandığını göstermektedir. Sporda yüksek rekabetçiliğin ortaya çıkması, liberal düşünce ile ilişkili rekabetçi bir toplumun bir yansımasıydı. Ulusal bir fiziksel kültür, toplumun değerlerinin temel eğilimlerini yansıtır ve uluslararası spor yaşamı, uluslararası politikanın bir barometresidir.

Tutumların ortaya çıkması, bireylerin davranışları üzerindeki etkisi ve belirli bir süre içerisinde tutumu değiştirmesi her zaman bilim dünyasının dikkatini çekmiş ve birçok araştırmanın konusu olmuştur (Tekkurşun vd. 2017). Öğrenciler beden eğitimine, sahip oldukları düşünce ve tutumlar karakter yapılarıyla başlarlar (Gallehue 1996). Tutumların fiziksel aktiviteyi etkilemedeki teorik rolüne rağmen, çocuk ve ergen aktivite literatürünün gözden geçirildiğinde tutumların farklılık gösterdiği bulunmuştur (Kohl and Hobbs 1998; Sallis 1999). Sporun genç bir öğrencinin hayatındaki önemi paha biçilmezdir ve “çocukları sokaklardan uzak tutar” temel cevabından çok daha ileri gider. Aslında çocukları sokaklardan uzak tutar, ama aynı zamanda zorunlu olan eğitimi de kazandırır.

Araştırmanın problem cümlesi “Özel ve Devlet liseleri öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları nasıldır? Araştırmanın hipotezleri ise;

- Öğrencilerin okul kuruluş şekline göre;
- Öğrencilerin cinsiyetlerine göre;
- Okul türüne göre;
- Öğrencilerin okul takımlarında aktif rol alma durumlarına göre;
- Sınıf düzeylerine;
- Amatör branşlarla ilgilenme durumlarına;
- Aile bireylerinde düzenli egzersiz yapma durumlarına;
- Ailelerinin gelirine göre;
- Öğrencilerin kardeş sayısına bağlı olarak dersle ilgili tutumları farklılık gösterir

Öğrencilerin, derse bakış açıları 1930 yılından itibaren araştırma konusu olmaktadır. Spor, toplum değerlerini yükselten, toplum bilincinin oluşmasına destek olan bir etkiye sahiptir. Spor, dünya üzerindeki çeşitli kültüre sahip insanları bir araya getiren, dünya barışına destek olan, yöresellikten evrenselliğe hizmet eden bir olgudur. Çocuklar doğuştan gelen bir hareket etme isteğine sahiptir. Öğretmenler ve spor eğitimcileri bunun bilincinde olarak çocukları aktif bir yaşama yönlendirmelidir. İyi hazırlanmış spor programları olumsuzlukları yok etmeye önemli bir katkı sağlar (Heper 2012). Beden eğitimi ve sporla alakalı geleneklerimiz de “aktif yaşam”ın önemli boyutlarından biridir. Toplumumuz rekabetçidir ve çocuklarımıza rekabet etmeyi ve iyi spor olarak kazanmayı ve kaybetmeyi farkına vardıracağız. Çocuk yaştaki bireyler, galibiyet ve mağlubiyetin kalıcı olmadığını öğrenmelidir. Ekibin bir parçası olabilmeyi öğrenmek, ilgi odağı olmayı başarabilen çocuklar için de önemlidir (MEB 2013). Spor aktiviteleri çocuklara birçok fırsat vermektedir. Ebeveynlerin çoğu spora katılımın çocukların okul başarısını artıracığına inanırken, diğerleri de sporların çocuklarının başarısına engel olacağına inanmaktadır. Başarıya ilişkin bu yargılar çocukların katılımının kapsamı ve yaşadıkları deneyimlerin türüne bağlıdır.

Araştırmaya temel teşkil eden kavramları incelendiğinde Spor kelimesi İngilizce’de önceleri ‘Disport’ ya da ‘Desport’ kelimesinden ‘sport’ kelimesine dönmüş bir bireyin veya ekibin eğlence amacıyla bir başkasına veya başkalarına karşı yarıştığı fiziksel güç ve beceri içeren bir aktivite olarak tanımlanmıştır. (Yıldız 1979). Tecrübe, bilgi, duygu

ve teşvik ile ilgili olarak kendilerine veya etraflarındaki bir cisme ya da sosyal meseleye ilişkin olarak örgütlenen kişilerin ya da toplumsal meseleye ilişkin bir olaya karşı bir deneyime yönelik zihinsel, duygusal ve davranışsal önyargı eğilimlerine tutum denir (İnceoğlu 2010). Beden eğitimi programlarının da zihinsel ve sosyal gelişim üzerinde olumlu etkileri vardır. Spor sıradan veya organize katılım yoluyla, katılımcılara ve bazı durumlarda seyircilere eğlence sağlarken fiziksel beceri kullanmayı veya geliştirmeyi amaçlayan, genellikle rekabetçi fiziksel aktivitenin formlarıdır. İyi bir sportmenlik, sınıf ve yaşam boyu başarıya genelleştirilebilecek bir yeteneği geliştirebilir zorluk derecesi yüksek müsabakalara katılmak, bireye mücadele etmeyi sevmeye eğilimi kazandırır. Bununla birlikte çocuklara rekabet edebilen bir toplumda faaliyette bulunmasını sağlayabilir. Bu bağlamda öğrencilerin derse ilişkin tutumları derse katılımı etkileyecek bir unsurdur. Araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmanın modeli genel taramadır. 2018-2019 yılında Kadıköy’de liselerde eğitimine devam eden öğrenciler evreni oluşturmaktadır. Araştırmaya gönüllü katılan öğrencilerin görüşleri sınırlıdır. Örneklemin belirlenmesi için “Uygun Eleman Örnekleme” yöntemine başvurulmuştur. 334 gönüllü öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Verileri elde edebilmek için, “Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” (Güllü ve Güçlü 2009) kullanılmıştır. Lise beden eğitiminin hangi yönlerinin, öğrencilerde olumlu ya da olumsuz tutumları uyandırdığı konusunda çok az şey bilinmektedir. Bu bilgiler uygulayıcılara, öğretmen eğitimcilerine ve müfredat geliştiricilere lise öğrencileri için en uygun beden eğitimi deneyimlerini sağlamada yardımcı olabilir. Bu nedenle bu çalışmanın amacı lise öğrencilerinin incelemektir. Beden Eğitimi Programına yönelik tutumlar, programın okul beden eğitimine yönelik olumlu ve olumsuz tutumlara katkıda bulunacak çeşitli yönlerini belirlemeye yardımcı olabilir. Toplumsal cinsiyet, beden eğitime yönelik tutumlarda önemli bir aracı rol oynamaktadır. Bu yönüyle araştırmada demografik değişkenlerde araştırılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

Bu kısımda spor kavramına değinilmiş, tarihi yönden ele alınmış kuramsal bilgiler ve beden eğitimi dersi irdelenmiştir.

2.1 TARİHTE SPOR

"Spor Nedir?" sorusuna verilen genel cevap "Spor insana sağlıklı kalmasını sağlayan bir beden hareketidir", "Spor insanın bedenini ve ruhunu geliştiren bir fizik mücadele biçimidir" (Erdemli 2012).

Spor; tarihte eğlence aracı, vakit geçirme ve bir oyun olarak başlamıştır. Günümüzde "Böylesine bir ortam ve biçimde yapılan sporun oyun ve eğlence olmadığı, hele sporcu açısından oyalanma ve işten uzaklaşma" olmadı ifade edilebilir (Yorulmazlar 2012). Beden eğitimi ve spor birbirini tamamlayan ve birbirinden ayrı düşünülmemesi gereken iki kavramdır. İnsanın ruh sağlığını geliştirmek ve iradesini güçlü kılmak beden eğitimi ve sporun temel amaçlarından biri olduğu gibi aynı zamanda beden eğitimi ve spor ferdin keşfedilmemiş özelliklerini ve yaratıcı yönünü harekete geçiren önemli bir faktördür (Balcıoğlu vd. 2003).

Başlangıç olarak, spor tarihinde kaydedilmiş veya belgelenmiş olanlar bizi en az 3000 yıl geriye götürür. Sporun ilk tarihi genellikle savaş ya da avcılık için hazırlık ve eğitim içeriyordu. Dolayısıyla mızrak, bahis ve kaya atmalarını ve tabii ki çok sayıda oyunla savaşmayı içeren spor oyunları vardır. Antik Yunanistan, M.Ö. 776'daki ilk Olimpiyat Oyunları ile insan ve araba yarışları, güreş, atlama, disk ve cirit atma gibi sporları içeren resmi sporları başlatmıştır. Kesin olarak bilmek imkansız olsa da, genellikle güreş ve boksun her oynanan ilk spor olduğu düşünülmektedir. Koşarak, basit insan taşıma modunu kullanan yarışmalar da oynanan ilk sporlar arasında yer almıştır. Vurma, tekme atma, top gibi bir cisme atma, avlanma ve atma ile ilgili sporları içeren yarışmaların da ilk zamanlarda oynandığı bilinmektedir. Binicilik ve kano gibi erken ulaşım araçları ve okçuluk gibi askeri faaliyetlerden kaynaklanan yarışmalar olarak gelişen birçok spor da vardır. Çocukların kendiliğinden yarış veya güreş yapmadıkları bir zamanı hayal etmek imkansız olduğundan, çocukların oyunlarına her zaman sporu dahil ettiği açıktır, ancak

bir sporun yetişkinler için fiziksel yarışmalar olarak ortaya çıkabileceği üzerine spekülasyonlar yapılabilir. Avcılar tarih öncesi sanatta tasvir edilir, ancak avcılarının kaba bir zorunluluk ortamında mı yoksa sporcuların neşeli bir şekilde terk edilmesiyle mi avlandıklarını bilemez. Arkeolojik kanıtlar ayrıca top oyunlarının Çin ve Aztekler kadar farklı eski insanlar arasında yaygın olduğunu gösteriyor. (Sports 12.05.2015). Eski Mısır sporun yaygın olduğu eski uygarlıklardan biridir (Sevil 2012). Beden eğitiminin kökenleri, Eski Çağlara dayanmaktadır. Yaşam sürekliliğini sağlamak için ilk çağlarda bedensel güç kullanılmıştır. Zamanla doğaya ve diğer canlılara karşı savunma ve hükmetme mücadelesi birçok alanda, özellikle eğitimde daha bilinçli bir şekilde gerçekleştirilmiştir (Gulum 2008).

Afrikanın 7. yüzyıldan kalma İslami fethinin bölgenin geleneksel sporlarını kökten değiştirmesi pek olası değildir. Ok ve yayla savaşlar yapıldığı için okçuluk yarışmaları düzenlenmeye devam etmiştir. Özellikle at yarışları ve develerin de yarıştırılması söz konudur . Siyah Afrikalılar arasındaki kültürel farklılık, kuzey littoral Arap halklarından çok daha büyüktür. Top oyunları nadirdi, ama bir ya da başka tür güreş her yerde yapılmıştır. Güreşin formları ve işlevleri kabileden kabileye farklılık göstermektedir. Sporun dini bir bağlam içinde tipik bir örneği olarak, 1582'de Murad III'ün oğlunun sünnetini kutlamak için İstanbul'da güreşen 50 Türk'ün gösterisi verilebilir. 5. ve 16. yüzyıl elitleri spora dans etmeyi tercih etmiş ve geometrik hareket kalıplarından hoşlanmışlardır. Bu dönemde Fransa'da geliştirilen bale, koreograflar atları yarışmaktan ziyade zarif hareketler yapmak için eğitmişlerdir. Sporcular fiziksel maksimumlarını elde etmek için sistematik olarak eğitilmişlerdir. Basketbol, voleybol ve takım hentbolu gibi yeni oyunlar, pazar için yeni ürünlermiş gibi spesifikasyonlara bilinçli bir şekilde icat edildi. 17. yüzyılın sonlarından itibaren, niceliklendirme sporun önemli bir parçası haline geldi ve spor rekoru kavramı için kültürel temel oluşturuldu. Kelime kayıt, eşsiz bir başarı elde etme anlamında, önce İngilizce'de ve sonra diğer dillerde, 19. yüzyılın sonlarında ortaya çıktı, ancak konsept yaklaşık 200 yıl geriye gitti. 17. yüzyılın sonlarında İngiltere'de başlamış olan modern sporların gelişimi, ilk önce spor rekoru kavramının ortaya çıkması uygun oldu. Restorasyon sırasında ve 18. yüzyıl boyunca, örneğinsopa dövüşü ve Puritans'ın kınadığı ve yeraltına sürdüğü boğa güreşi , Marylebone Kriket Kulübü'nün (1787'de kurulan) öncülüğünde geliştirilen kriket gibi oyunların düzenlenmesine yol açtı . Bu değişikliklerin arkasında yeni bir rasyonalize

rekabet anlayışı yatıyordu. Fiziksel engellilerin çocuklarla eşleştirildiği gibi, modern akla tuhaf görünen yarışmalar, yerini aldı. Birçok modern spor dalında filoların yönlendirildiği at yarışları , sonuçta yaş ve ağırlık sınıflarına (boy sınıflarına rağmen) yol açan bir eşitlik kavramıdır. Her ne kadar geleneksel sporboks , 18. yüzyıl boyunca gelişti, boksör girişimci Jack Broughton'un sporu rasyonelleştirmek ve düzenlemek için kurallar oluşturması 1743 yılına kadar değildi . Broughton tarafından uygulanan kargaşa üzerindeki minimum kontroller, 1867'de Queensberry'nin kadrosu tarafından güçlendirildi. 19. yüzyıl boyunca, İngiliz sporlarının modern biçimleri imtiyazlı sınıflardan sıradan insanlara yayıldı. Ulusal örgütler, kuralları ve düzenlemeleri standartlaştırmak, sporadik mücadele eşleşmelerini sistematik lig yarışmasına dönüştürmek, uygunluğu belgelemek ve sonuçları kaydetmek için geliştirildi. (Sports 12.05.2015).

Modern formunu alan ilk sporlardan biri olan kürek (mürettebat), Oxford ve Cambridge Üniversiteleri (1829) ile Henley Regatta'nın (1839) açılışı arasındaki ilk tekne yarışından sonra bir ilgi çekmeye başladı . “ Atletizm ” Oxford ve Cambridge'in 1864'te ilk atletizm toplantısı yaptıktan sonra popüler oldu. Geleneksel sporların popülerlik konusunda hala modern olanlarla rekabet ettiği az sayıdaki Batılı olmayan milletten biri olan Japonya, modern sporların repertuarına önemli ölçüde katkıda bulunan Batılı olmayan birkaç milletten biri. Batı ve Asya geleneklerini birleştirmek amacıyla 1882'de Kanō Jigorō tarafından icat edilen Judo , 20. yüzyılın başlarında Avrupalı taraftarları cezbedi. 1964 yılında judo Olimpiyat sporu oldu. Bununla birlikte, jimnastik heyecanı, gerekli beden eğitimi derslerinde jimnastikle karşılaştıkları gibi, dünyadaki okul çocukları ve kolej öğrencileri arasında verilmeye başlandı. Sağlık ve zindeliği geliştirmek için tasarlanan egzersizler modern sporların heyecanına kıyasla sıkıcı gelmiştir. 20. yüzyılın sonundan çok önce, eğitimciler sporu beden eğitimi olarak zorunlu ders kapsamında okullarda değerlendirmektedirler (Sports 12.05.2015).

Günümüzde olimpik hareketin amacı; olimpizm düşüncesini uygulayarak insanların dengeli gelişmelerini sağlayarak insanı geliştirmektedir. Olimpik hareketlerin faaliyetleri, insanların kişilik özelliklerinden cinsiyetlerine kadar değişiklik göstermektedir (Yorulmazlar 2012). Günümüzde turizm ve eğlence sektörüne harcanan paralar hızla artmıştır (Köktaş 2004). Spor, Dünya'da farklı kültürleri bir araya getirir (Heper 2012). Gençler sporda yer almak ve bunlara dahil olmak için tam olarak nasıl

sosyalleşir? Neden bazıları izlemekten memnunken bazıları yaşamları boyunca spora aktif olarak katılmaya devam ediyor? İnsanların sosyalleşmesinin bir sonucu olarak sporda nasıl değiştiklerini sorduğunda farklı sorular ortaya çıkar. Neden bazı insanlar birincil kimliklerini sporcu olarak buluyorlar ve yaralanma, yaş veya motivasyon kaybı atletik kariyerlerini sona erdirdiğinde ne oluyor? Daha genel olarak, sporun bireyin karakteri, ilişkileri, düşünceleri ve duyguları üzerindeki etkisi nedir? Sertkaya (2012) ya göre sporun etkisi aşağıdaki şekilde sıralanmıştır Sosyalleşme, insanların kendilerini tanıdıkları ve kendilerini sosyal dünyalarının kişilerarası ilişkilerine adapte ettikleri süreçtir. Sosyalleşme yoluyla insanlar kendileri ve etkileşim içinde oldukları kişiler hakkında fikir geliştirir. Kaçınılmaz olarak, sosyalleşme, herkesi daha büyük veya daha az derecede etkileyen iki yönlü bir süreçtir. Yaşamı boyunca gerçekleşir, ancak ilk yıllarda en önemli aşamaların gerçekleşmesidir. Bu aşamalarda, bireyin benlik duygusu, sosyal kimlik ve başkalarıyla ilişkileri şekillenir. Spor yoluyla sosyalleşmenin değeri uzun zamandan beri bilinmektedir, bu da okullardaki beden eğitimi ve yetişkinler tarafından organize edilen çocuk spor programlarının devlet tarafından desteklenmesinin bir nedenidir . Bununla birlikte, spor sosyalleşmesinin etkileri her zaman sosyalizörlerin beklediği gibi değildir. Aslında oldukça tartışmalıdır. 19. yüzyılın ortasından 21. yüzyılın başlarına kadar sporun, genç sporcuları disiplin, takım çalışması, liderlik ve diğer yüksek değerli özellik ve davranışlarda yetiştirmesi gerektiği iddia edildi. Ampirik araştırmalar, spora katılımın aynı zamanda, her ne pahasına olursa olsun kazanmak için sosyal olarak yıkıcı bir istek uyandırabileceğini göstermiştir. Sosyalleştirici ajanların değerlerine bağlı olarak, spor gençleri adilce oynamaya veya hile yapmaya teşvik edebilir. Kanıt, bunun hile eğilimi yaş ve rekabet düzeyi ile artar Spor deneyiminin bir diğer önemli yönü ise duygu, sporcuların kendi kendini değerlendirme veya performans beklentilerini ve başkalarının değerlendirme ve beklentilerini algılamalarını yansıtan duygulardır. Nitekim, spor yarışmaları yardım, azim, kararlılık, cesaret, dayanıklılık, inisiyatif, bağımsızlık ve öz kontrol gibi sosyal yönden önemli özellikleri geliştirmeye yardımcı olur, bu nedenle yarışmalarda ve günlük yaşamda yüksek başarı için gereklidir Bireysel sporcular, spor takımları, milli takımlar arasındaki spor antrenman teknikleri deneyiminin gerçek bir değişimi. Değişimin amacı ayrıca spor başlıkları, spor etkinliği tekniği, spor organizasyonu ve atletik çalışma biçimleri olabilir. Sporun ikinci önemli işlevi, iletişim sürecinde kişiliğin zenginleşmesine katkıda bulunan iletişimsel işlevdir. Sporda iletişimin yönü, sporcunun toplumdan ve kurumlarından, antrenörler, diğer sporcular ve spor hayranları ile

geldiği ilişkilerde yatmaktadır. İletişimsel işlev aynı zamanda kendini onaylama ve tanıma arzusu ile ilişkili prestij yönlerini de içerir, yardımcı olur Çocukları ve gençleri sokağın zararlı etkisinden izole etmenin doğal bir yolu olarak düşünülebilir. Tecrübe, sporun liderliğin ve rekabetin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için enerjinin, inisiyatifin, yaratıcılığın ve fiziksel yeteneklerin gerçekleştirilmesi için fırsatlar sağlayan, en iyi yeniden eğitim yöntemlerinden biri olduğunu göstermektedir (Sertkaya 2012).

2.2 KURAMSAL AÇIKLAMALAR

"Sporu sosyo-kültürel bağlamda anlayabilmemize yardımcı temel kuramlar şunlardır"
(Koca 2012):

- İşlevselcilik
- Çatışmacılık
- Sembolik etkileşimcilik
- Eleştirel yaklaşım
- Feministlik

İşlevselcilik yapısal-fonksiyonel teori, toplumda bireylerin biyolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için tasarlanmış parçaların yapıyı ve toplumu oluşturduğunu düşünür. Vücudun çeşitli organlarının vücudun işleyişini sürdürmek için birlikte çalıştığı gibi, toplumun çeşitli yapıları da benzer işlev görür (Suğur 2012). Toplumun sistemin alt parçalarından oluştuğunu öne sürer. Toplum üyelerinin ortak algılarını birbirlerine aktardıkça birlik ve bütünlük oluşturabileceğini savunur (Erkılıç 2016). Bu kuramda toplumsal kurumların varlığının sebebi ihtiyaçların karşılanmasıdır (Koca 2012). İşlevselcilik toplumu çok sayıda parçadan oluşan bir bütün olarak ele alır (Suğur 2012).

Karl Marx tarafından öne sürülen çatışma teorisi, toplumun sınırlı kaynaklar için rekabet nedeniyle sürekli bir çatışma halinde olduğunu iddia ediyor. Sosyal düzeni, oy birliği ve uygunluktan ziyade, tahakküm ve iktidarla sürdürdüğünü savunuyor. Çatışma teorisine göre, zenginlik ve güce sahip olanlar, mümkün olduğunca, fakir ve güçsüzleri bastırarak, mümkün olan her şeye dayandırmaya çalışırlar.

Çatışma teorisinin temel önermesi, bir toplum içindeki bireylerin ve grupların kendi çıkarlarını en üst düzeye çıkarmak için çalıştıklarıdır. Çatışma teorisinin önemli bir

varsayımı, insan ilişkilerinin ve sosyal yapıların hepsinin güç eşitsizliklerini yaşadığıdır. Bu şekilde, bazı bireyler ve gruplar, diğerlerinden daha doğal olarak daha fazla güç ve ödül geliştirir. Bundan sonra, toplumun belirli bir yapısından yararlanan bireyler ve gruplar, güçlerini korumak ve geliştirmek için bu yapıları sürdürmek için çalışma eğilimindedir (Koca 2012).

Spor da toplum yapısının özelliklerini birebir taşımaktadır. İşlevsek kuramda iddia edildiği gibi spor toplumu yansıtır. Ancak bu kuramda toplum sınıflar arası çatışmalar içerir. Toplumdaki üst sınıfların alt sınıflar üzerindeki tahakkümüne odaklanıldığında, spor ekonomik güce sahip üst toplumsal sınıflar tarafından yönetilmektedir. Diğer bir deyişle sporun toplumdaki iktidar sınıflara hizmet ettiği söylenilebilir. Bu açıdan spor, toplumsal sınıflar arasındaki dengesizliği yeniden ortaya çıkarmakta ve gücü olanlara hizmet etmektedir (Erkılıç 2011). Bu açıdan bakıldığında spor ve sporcunun kapitalist düzen içerisinde sömürüldüğü söylenilebilir. Profesyonel sporun sadece spor değil meslek olduğu da unutulmamalıdır (Koca 2012).

"Çatışma kuramını hedef alan üç temel eleştiri vardır. Birinci olarak işlevsel kuramda bulunduğu gibi, çatışmacı kuramda da toplumun ihtiyaçları bakımında sporun işlevinin önemi vurgulanmaktadır. İkinci eleştiriye göre çatışmacı kuram, toplumu sadece ekonomik açıdan değerlendirir. Bu bağlam sporun toplumdaki üst sınıfların alt sınıfları sömürme aracı olarak gördüğünü belirtir. Son eleştiriye göre çatışmacı kuram, toplumsal sınıfa odaklanarak farklı toplumsal sınıflardaki kişilerin tecrübeleri doğrultusunda inceler. Ancak toplumsal yaşamda toplumun sınıfları içinde bulunmayan bireyler de mevcuttur. Örneğin bireylerin spor tercihlerinin belirlenmesinde toplumsal cinsiyet ve ırk da belirleyici olabilmektedir" (Koca 2012).

Sembolik etkileşimcilik, toplumdaki bireyler arasındaki ilişkilere odaklanan mikro düzeyde bir teoridir. İletişimin, dil ve sembollerle anlam değişiminin - insanların sosyal dünyalarını anlamalarının bir yolu olduğuna inanılıyor. Sembolik-etkileşimci düşüncüyü uygulayan sosyal bilimciler, bireyler arasındaki etkileşim kalıplarını ararlar. Çalışmaları genellikle birebir etkileşimlerin gözlemlenmesini içerir. Kuramın temel argümanı:

Toplum nasıl insanların ilişkilerini etkilediyse insanların da toplumu etkilemesi kaçınılmazdır. Kişiler de toplum ile karşılıklı ilişki içerisinde. Bireyler bu ilişki

süresinde toplum tanımını değişik açılarda anlamlandırabilirler. Semboller, anlamlar ve kimlikler önemlidir (Suğur 2012).

Başkalarıyla etkileşime dayanan sosyal yapılar geliştiririz ve zaman içinde geçen bu yapılar, toplum içinde çoğu kişi tarafından geniş ölçüde kabul edilen veya genel olarak kabul edilen anlamları ifade eder. Bu yaklaşım genellikle bir toplumda neyin sapkın olarak tanımlandığını anlamak için kullanılır. Mutlak sapma tanımı yoktur ve farklı toplumlar sapma için farklı anlamlar kurmanın yanı sıra farklı davranışlar sapma ile ilişkilendirmiştir. Bunu gösteren bir durum, sokakta bir cüzdan bulursanız ne yapacağınıza inandığınızdır. Ayrıca bireylerin karar verme aşamasını geçerek harekete geçmelerinde toplumsal ilişki ve bu ilişki sonucu yaptıkları anlamlandırmalar belirleyicidir. Bu açıdan, insanın toplumsal yaşamda etkin bir tutuma sahip olduğu söylenilebilir. Sembolik etkileşim kuramına odaklanan eleştirilerden birisi iktidarla olan ilişkilerin önemsenmemesi konusudur (Koca 2012).

Eleştirel teori, toplumu bir bütün olarak eleştirmeye ve değiştirmeye yönelik, yalnızca onu anlamaya veya açıklamaya yönelik geleneksel teorinin aksine, sosyal bir teoridir. Eleştirel teoriler, sosyal yaşamın yüzeyinin altını kazmayı ve dünyanın nasıl çalıştığını tam ve doğru bir şekilde anlamamızı engelleyen varsayımları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Son zamanlarda, sporun sosyo-kültürel yapısını konu alan araştırmaların eleştirel kuramlar kapsamında değerlendirilmektedir. Eleştirel kuram toplumda her zaman uyum ya da çatışmanın söz konusu olmadığını belirtir (Koca 2012).

Eleştirel kurama yapılan iki temel eleştiri bulunmaktadır. Eleştirel kuram toplumsal sorunların çözülmesinin tel bir yoldan geçtiğine inanır. Bu inanış sporun analizinde, sporun bir değişime neden olması hususunda belirsiz nedenler oluşturmaktadır.

Sporun eleştirilerinde genellikle bahsi geçmeyen marjinalleştirilmiş gruplar hakkındaki araştırmalardan yola çıkılmaktadır. Ancak bu grupların tamamının toplumsal adalet gibi değerleri savundukları söylenemez (Koca 2012).

Feminist teori, sosyolojideki varsayımlarını, analitik lensini ve topikal odağını, erkek bakış açısı ve deneyiminden ve kadınlarınkinden uzağa kaydıran önemli bir teori dalıdır. Bunu yaparken, feminist teori, sosyal teori içindeki tarihsel olarak baskın olan erkek bakış açısı ile başka türlü göz ardı edilen ya da yanlış tanımlanmış sosyal problemlere,

eğilimlere ve konulara ışık tutar (Tezcan 1993). Bu yönüyle feminist teorinin sadece kız ve kadınlara odaklandığına ve kadınların erkeklere üstünlüğünü destekleme konusunda doğal bir amacı olduğuna inanmaktadır. Gerçekte, feminist teori, sosyal dünyayı her zaman eşitsizliği, baskıyı ve adaletsizliği yaratan ve destekleyen güçleri aydınlatacak şekilde görmekle ve eşitlik ve adalet arayışını teşvik etmekle ilgili olmuştur

Cinsiyet baskısı teorileri, yalnızca kadınların erkeklerden farklı olmadıklarını veya eşit olmadıklarını, aktif olarak baskı altına alındıklarını, yönetildiklerini ve hatta erkekleri kötüye kullandıklarını savunarak cinsiyet farkı ve cinsiyet eşitsizliği teorilerinden daha ileri gider (Koca 2012).

2.3 TOPLUM YÖNÜYLE SPOR

Sporun yapılış amacı eğlenceli vakit geçirmek, fiziksel ruhani zindeliğe ulaşmak, oyunu kazanmak yanında profesyonel bir mesleğin karşılığı da olabilmektedir. Diğer açıdan spor, rekabeti içinde barındıran, kitleleri peşinden sürükleyen bir aktivite olarak karşımıza çıkmaktadır (Yorulmazlar 2012, s. 9). Spor, toplumdaki eşitlik düşüncesinin oluşmasına, başkalarının hakkına saygı duymaya, düzenli çalışmayla sistematik hareket etmeye yardımcı olur. Spor, dünya üzerindeki farklı bölgelerdeki insanları bir araya getirerek insanların kaynaşmasına destek olan, barışa ve başarıya hizmet eden bir olgudur (Erkan 2002). Toplum yaşamının ayrılmaz etkinliklerinden biri spor etkinlikleridir. Spor değer aktarımı sağlamanın yanında toplumsal birlik ve beraberliği sağlayan bütünleştirici bir özellikte taşımaktadır (Koca 2012). Spor, modern toplumun her kademesinde önemli bir sosyal fenomendir ve sosyal yaşamın kilit alanları üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Ulusal ilişkileri, iş yaşamını, sosyal statüyü, moda formlarını, etik değerleri, insanların yaşam tarzını etkiler. Bu düşünceyi destekleyen bugün spor yapmak kolay olmasıdır. Spor kültürün ve kötü alışkanlıkların yayılımına karşı koyabilen önemli bir sosyal faktördür.

Sporun günümüzde, boyutsal açıdan oldukça çeşitlidir. Aslında, spor olgusu güçlü bir sosyalleşme gücüne sahiptir. Politikacılar uzun zamandır ulusal sporu bir hobi olarak görmüş toplumu birleşik bir ulusal fikirle birleştirebilme özelliğini fark etmiştir. Spor herkesim tarafından teşvik edilmektedir. Yöneticilerin, öğretmenlerin, yetişkinlerin, alan uzmanlarının, psikologların, doktorların ve daha birçok kişinin, başarı, sağlık ve

yaratıcılık yeteneğini geliştirmek gibi amaçların karşılığı olarak spor önerilmektedir (Yorulmazlar 2012). Spor duyguların tanınmasında da destekleyici olabilir. Sporcuların kendi kendini değerlendirme veya performans beklentilerini ve başkalarının değerlendirme ve beklentilerini karşılaştırması kendisine ilişkin algısını geliştirir.

Sanayileşme süreciyle birlikte modern sporlar ve modern kitle iletişim araçlarının etkisiyle ticarileşmiştir. Spor malzemeleri ve takımla ilgili ürünler için büyük Pazar konumundadır. Medyanın 24 saat süren spor yayını bu sektörün büyümesini sağlamıştır. Kitle iletişim araçlarının ekonomik altyapısı, sporun geniş kitlelerle buluşma kapasitesiyle birleşince önemli bir pazara dönüşmüştür. Okuyucuların, dinleyicilerin, izleyicilerin ve etkileşimli tüketicilerin taraftarların spor ve kitle iletişim araçları arasında dinamik bir süreç oluşturmuştur. Kitle iletişim araçları, yalnızca spor etkinliklerinin düzenlenme biçiminde değil, aynı zamanda gerçekleştiğinde de büyük halk kitlelerini etkileme gücüne de sahip olmuştur. Spor endüstrisi önemli bir ticari güce dönüşmüştür (Erkan 2002). Medyanın ekonomik çıkarlarının en üst seviyede olduğu, ticari televizyon ağlarının kapsadığı spor etkinliklerinin eylemini sürekli olarak kesintiye uğratan reklamlarla kanıtlanmaktadır. Spor yarışmalarının medya şirketlerinin çıkarlarını daha da ileri götürmek için “sabitlendiği” algısı da söz konusudur. Uzun vadeli ticari değerlerini güvence altına almak için sporun hükümetler, seçkin spor kuruluşları ve taraftar örgütleri tarafından izlenmesi gerektiğini düşüncesiyle de desteklenmektedir.

Sonuç olarak kurumsal sponsorluk, sporun “marka değerinin” kitle iletişim araçları ve spor arasındaki ilişkide merkezi olduğu kilit bir alan konumundadır. Uzun zamandan beri spor etkinlikleri düzenleyen zengin kesimlerin yerini alan kurumsal sponsorluk, sponsorların marka bilinirliği, tanımlanması ve sadakatini arttırırken spor organizasyonlarının ve yarışmaların da finanse edilmesini sağlamıştır. Etkinlikler ve tesisler için isim hakları sponsorluğu karşılığında önemli miktarlar ödemeye hazır oldukları son derece değerli pazarlama araçları olduğunu görerek sponsorların logolarının belirgin bir şekilde yerleştirilmesi sporun ticarileşmesinin ve toplumsal yaşamda önemli etkilerinin olduğunun göstergesidir (Koca 2012). Günümüzde dünyadaki karmaşık sosyo-ekonomik, psikolojik ve ekolojik durumun, bir spor gibi insan faaliyetleri de dahil olmak üzere, kamu hayatının çeşitli sektörlerine yeni talepler getirmesi oldukça doğaldır. Her şeyden önce, bugün bile çeşitli gruplar arasında fiziksel kültür ve spor türlerinin tanıtımının sorunu olduğu belirtilmelidir. Açıkçası, sistematik

spor aktivitesinin ve çeşitli şekillerde fiziksel egzersizlerin, insanların organizmalarının çeşitli türlerin modern farklı etkilerine karşı genel direncini artıracakları açıktır. Modern sağlıklı yaşamın ve sporun devlet propagandası modern kitle sporunun gelişiminde özel bir yer tutmaktadır.

İlk olarak, fiziksel yeteneklerin gelişimi, motor aktivitedeki sosyal ve doğal ihtiyaçların karşılanması ve fiziksel durum ve sağlığın optimizasyonu, fiziksel gelişim, fiziği geliştiren, çok sayıda hastalığın önlenmesine ve azaltılmasına yardımcı olan işlevleri içerir. İnsan sağlığını, fiziksel gelişimini sağlamanın en önemli araçlarından biri olan spor, ruhsal dünyayı, tutumu, duyguları, ahlaki ilkeleri, estetik zevkleri, kişiliğin ahenkli gelişimini teşvik etmesinde de önemli bir olumlu etkiye sahiptir. Sadece bir ülke içinde değil, uluslararası alanda da insanlar arasındaki temasların geliştirilmesinde önemlidir, ayrıca insanlar arasındaki karşılıklı anlayışın derinleştirilmesinde önemli rol oynamaktadır, güven ve barış ortamı yaratmaya yardımcı olmaktadır. Bu nedenle, spor zihinsel, ahlaki, estetik, iletişimsel ve diğer kültür alanlarıyla yakından bağlantılıdır, bu bağlamda insanların sosyal yaşamının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu, belirli kültürel ve genel kültürel işlevlere atıfta bulunur. Spor ve ayrıca sosyo-kültürel işlevler söz konusudur (Erkan 2002). İlk olarak, sporun sosyo-kültürel yapısını ifade eden rekabetçi bir fonksiyondan bahsetmek gerekir. Hem sporcuların yaratıcı aktivitesi, hem de gerekli niteliksel niteliklerin oluşumu ve sporla ilgili deneyim ve kazanımların sonuçlarının değişiminin yanı sıra diğer faktörlerin yanı sıra sporun birçok kritik yönünü içerir. Aslında, rekabetin sosyal olgusu sporu yoğun bir sosyal faaliyet biçimi olarak nitelendiriyor. Bir atletik ilişkilerin ilk şekli olarak, bir insan için herhangi bir eşleşme, güç ve yeteneklerin stres sınırını gerektiren bir mücadeledir. İnsan yeteneklerini sınırlama arayışı, sürekli bir gelişim ve fiziksel ve ruhsal gücün ilerlemesi yolunda bir sporcu gönderir. Maçlar ve yarışmalar gibi farklı spor etkinlikleri, çeşitli spor başarılarını ve sonuçlarını gösterir ve karşılaştırır, sporculara sistematik eğitim ve kendini geliştirme konularında çalışmalar gösterir. Başka bir deyişle, modern toplumdaki sosyal ve kültürel süreçler hakkında bilgi ve dikkate alınmadan, sporcuların veya spor takımlarının katılımını sağlamak imkansızdır (Essays 2018). Modern spor - aynı zamanda modern toplumun bir mikro kozmosudur ve bu nedenle modern sporun en önemli sorunları, cinsel, etnik ve ırksal ayrımcılık, suç ve aldatma, şiddetin kontrolü, uyuşturucu kullanımı gibi modern toplumun temel sorunlarına benzer. kumar, alkolizm,

çevrenin korunması, sosyal, politik ve uluslararası ilişkiler vb. aynı zamanda spor, toplum içinde, içinde bulunduğu toplumsal yapıyı, toplumsal düzeni ve değerlerini ve aktif olarak aktif bir biçimde destekleyici bir güç olabilir. Bu tez, sporun devlet tarafından araç olarak kullanılabilceğini, sosyal gücün amaçlarını kolayca uygulamak için kullanılabilceğini içermektedir. Zamanımızın geçmiş ve son olayları, sporun genellikle ulusal ve uluslar üstü çıkarılarda kullanıldığı çoklu yolları göstermektedir (Coalter 2008). Ayrıca, uluslararası ilişkilerin diyalektiğinin ayrılmaz bir parçası olarak spor yapmak, siyasal iktidarı güçlendirmek için bir araç olarak kullanılabilir, ancak diğer yandan, ulusların karşılıklı anlayışını güçlendirmek için etkili bir araç olarak, sporun konsolidasyona girme fırsatı olduğu için Barış, özellikle uluslararası gerginlik dönemlerinde, kültürel değişimin bir parçası olarak uluslararası ilişkilerin dengelenmesine yardımcı olabilir. Sonuç olarak modern spor çok yönlüdür, farklılaştırılmıştır ve spor alanındaki bireylerin ve toplumun en çeşitli ihtiyaçlarını karşılayabilir. Bununla birlikte, ona karşı ikili bir tutum oluşturan çelişkili özelliklere sahiptir. Bazıları sporu bir sağlık, sakatlık, insanın karakterini geliştirme yöntemi, insan yeteneklerinin sınırlarını genişletme yöntemi olarak görür; diğerleri ise sporun fiziksel sağlık ve kişilik özellikleri üzerindeki olumsuz etkilerine dikkat etmektedir. Sporun birey ve toplum üzerindeki olumlu veya olumsuz etkisi sadece sporun kendisine değil, aynı zamanda sporun farklı amaç ve biçimlerinin, toplumun sosyo-ekonomik düzeyine, belirli bir ahlaki eğitim sisteminden, spora bağlılığıyla ilişkilidir. Bu nedenle, daha fazla analiz, yansıtma ve çözme gerektiren hem olumlu hem de olumsuz eğilimlerle nitelendirilen modern sporun yerini ve önemini toplumsal açıdan vazgeçilmez bir etkinlik olduğunu kabul etmek gerekir (Essays 2018).

2.3.1 Spor Oyun mudur?

Sporun ne olduğu sorusunu cevaplamaya çalışan araştırmacılar spor ile oyunun arasındaki etkileşimden yola çıkmışlardır. Oyun, profesyonel olmayan gönüllü bir aktivitedir, oyuna katılmak kişinin iradesine bağlıdır. Oyunun içerisinde belirleyici kurallar yoktur. Oyun bazı durumlarda resmi olmayan kurallar tarafından şekillendirilirken bazen de kendiliğinden oluşan kurallar tarafından yönlendirilir. Katılımcıların isteklerinden farklı olarak fiziksel ve zihinsel aktivite yüksek düzeydedir (Koca 2012).

Çocukluğun ve gençliğin sağlıklı kalmasında sporun önemi bilinmektedir. Spor dünyası, insanın okul ve yaşam oyununu nasıl oynayabileceğini yansıtır. İyi sporcular oyunda kalırlar ve kaybettikleri zaman bile ellerinden gelenin en iyisini yaparlar. Biraz kazanıp kaybedeceklerini bilirler. Kendilerini disipline ederler. Düzenli olmak için sporcusu olduğu branş adına gerekli olan becerileri geliştirirler. Okul yaşamı, başarıları, yaratıcı sanat, bilim, ticaret ve benzer sebat ve öz disiplini kazanırlar (Baltacı 2008).

Uygun bir spor etkinliğinin büyüme hormonu salınımını artırarak fiziksel gelişimi desteklemesi ile beraber zihin beden algılamasını pozitif yönde etkilediği söylenilebilir. Pozitif yönde etki gösteren zihin beden algısının gelişme göstermesi, çocuğun benlik saygısının artmasına neden olur. Benlik saygısının artmasıyla birlikte kişinin kendine olan güveni de artar (Karagün 2012).

Bir grupta ortak bir hedefe doğru birlikte çalışmak zorunda olmak, liderlik becerilerini geliştirmenin bir yoludur. Gençler sadece liderlik becerilerini geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda diğer arkadaşlarıyla da takip ederek ve birlikte çalışarak geliştirir (Koca 2012). Rekreasyon ve spor açısından boş zaman oldukça önemlidir. 1970'den sonra tüketiciye spor, fitness ve rekreasyon alanlarında yapılan çalışmalar büyük ölçüde artmıştır. Boş zamanların giderek spor aktivitelerine ayrılması, fitness patlaması olarak adlandırılan yeni bir oluşumun doğmasına yol açmıştır (Sevim ve Özer 2013).

Çocukların ve ergenlerin günde en az bir saat ılımlı fiziksel aktivite yapmaları önerilmektedir. Ancak, pediatrik sağlığın geliştirilmesinde düzenli fiziksel aktivitenin gerekliliği ile ilgili fikir birliğine rağmen, birçok çocuk ve ergen bu standartların altında kalmaktadır. Son tahminler, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ergenlerin sadece %8'inin önerilen fiziksel aktivite seviyelerinde yer aldığını ve aktivite seviyelerinin yaşla birlikte azalma eğiliminde olduğunu göstermektedir (Troiano. 2008) Fiziksel aktivitenin artırılması ayrıca, depresyon için birçok davranışsal tedavinin (yani davranış aktivasyonu) önemli bir bileşenidir ve ergenlerde depresyon ve anksiyete azalması ile ilişkilendirilmiştir (Calfas and Taylor 1994). Avrupa Konseyi yerel yönetimlere rekreatif etkinlikleri düzenlemesi için sorumluluk vermiştir (Köktaş 2004):

1- Kentte yaşayan her birey rekreasyon ve spor gibi faaliyetlere katılabilme hakkına sahiptir. 'Herkes için Spor Şartı'nın hükümleri uyarınca, bölgesel yönetim birimleri,

hiçbir etnik yapıyı ayırmaksızın herkesin spor tesislerinden faydalanmasını sağlamakla sorumludur.

2- Tesisleri iyi ve güvenli planlanmış olmalıdır. Spor tesisleri kentin düzenin uyumlu olmalı, mekan duygusuna katkıda bulunmalıdır. Tesislerin tasarımı insanları cezbedecek şekilde tasarlanmalıdır. Tesislerde kullanılan plan ve üslup, tüm kullanıcıların ve yöneticilerin gereksinimlerini karşılamalıdır. Futbol stadyumu gibi spor tesisleri, seyircilerin güvenliğini sağlayabilecek biçimde planlanmalıdır. Büyük etkinlikler için spor tesisleri planlanırken o tesislerin etkinlik sonrasında kullanılabilmesi de göz ardı edilmemelidir (örneğin sporcuların konaklamak için kullanacağı bölümlerin daha sonra konuta dönüştürülmesi).

3- Kentte yaşayan bireyler, sportif yeteneklerini kişisel performanslarına göre geliştirme haklarına sahiptir. Sporda temel becerilerini geliştiren her birey, spora olan ilgisini devam ettirmek için gelişme ihtiyacı duyar.

Spor etkinlikleri, katılımcılarının eğlence amacıyla değerlendirdiği etkinliklerdir. Eğlence ve spor yollarının kesişim noktasının burası olduğu söylenilebilir. Bu ilişkiyi fark eden işletmeler, bu ilişkiyi dikkate alarak planlamalarını gerçekleştirmektedir. İster evde kullanılsın isterse de spor salonunda kullanılsın, sonuç olarak sağlık açısından spor tüketicisine ulaştırılması gerekmektedir (Sevim ve Özer 2013). Kadınlar ve erkeklerin toplumsallaşma deneyimleri farklıdır. Örneğin, kızlar buldukları toplumda kendilerine göre olan spor aktivitelerine yönelirken, oğlanlar ise kendilerine uygun spor aktivitelerine yönlendirilmektedirler. Çoğu toplumda kızlar görselliğin ön planda olduğu spor dallarını tercih ederken, oğlanlar ise fiziksel gücün ön planda olduğu spor dallarını tercih etmektedir (Koca 2012).

2.4 İNSANIN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ YÖNÜYLE SPOR

Bir ülkenin kalkınmasına büyük ölçüde katkıda bulunan en önemli şey barış ve birliktir. Spor, vatandaşları arasında bir birlik ve beraberlik duygusu yaratarak ulus inşasında önemli bir rol oynar. İnsanları arasında iş birliği ve ekip kurma duygusu oluşturmaya yardımcı olur, böylece birlikte birleşebilir ve ülkenin kalkınması için çalışabilirler. Spor, güçlü bir karakter yaratır ve bir ülkenin gençlerine olan güven seviyesini yükseltir, böylece rekabet dünyasının zorluklarıyla yüzleşebilir ve ulusun gelişimine katkıda bulunmak için başarılı bir şekilde ortaya çıkabilir.

Spor sadece fiziksel gücümüzü geliştirmekle kalmaz ve bizi formda tutarken aynı zamanda genel kişiliğimize de daha fazla yarar sağlar. Karakter oluşturmada, liderlik becerileri geliştirmede ve hedef belirleme yeteneklerini geliştirmede yardımcı olur. Düzenli olarak spor aktivitesine daha fazla ilgi duyan bir kişi otomatik olarak özgüvenini geliştirmiş, sosyal etkileşimi arttırmış ve yaşamında pozitif olarak ilerlemesini sağlayacak daha esnek niteliklere sahip olacaktır (Mudekunye and Sithole 2012).

Spor, karakterin şekillenmesinde büyük öneme sahiptir. Takım sporları iş birliği becerisini geliştirir (Küçük 2012). Spor, çocukları değerler, etik, disiplin, sorumluluk öğrenir ve karşılıklı güven ve güven duygusu geliştirir. Aynı zamanda onları daha hesap verebilir kılar ve düşünce süreçlerini iyileştirir. Kişilik inşasında sporun en önemli yönü, bir insanın hayatında iniş ve çıkışlarını daha incelikli kılan ve onu diğerlerine saygılı kılan sporculuğu öğretmesidir. Bir sporcu hayatına daima olumlu bir tutum, ahlaki değerler ve toplumun tüm kötülüklerinden uzak durma konusunda liderlik edecektir (Baltacı 2008).

Eğitim, vücudun kademeli olarak güç ve dayanıklılık geliştirmesine, beceri seviyelerini geliştirmesine ve motivasyon, hırs ve güven oluşturmaya izin verir. Eğitim aynı zamanda sporcuların sporları hakkında daha fazla bilgi edinmelerine ve aynı zamanda sağlıklı bir zihin ve vücuda sahip olmanın önemini öğrenmelerini sağlar. Egzersizin fiziksel etkileri açısından, düzenli egzersiz kas tonusunu artırır, iyi dolaşımını kolaylaştırır, gücü, çevikliği ve esnekliği artırır ve atık ürünün elden çıkarılma oranını artırır. Düzenli egzersizler ayrıca fiziksel egzersiz sonrası iyileşme süresini de hızlandırır; bu, vücudun eğitim talepleriyle daha etkin bir şekilde başa çıkmasını sağlar ve yaralanma ve hastalıklara karşı daha dayanıklı olmasını sağlar (Küçük 2012).

2.5 OKULLARDA SPOR DERSLERİ

Eğitimin amacı, bireylerin kendilerini psikolojik, biyolojik, sosyal ve kültürel olarak tanımlarına, hak ve sorumluluklarını öğrenmelerine ve başarılı, mutlu ve sağlıklı bireylerle uyum içinde yaşamlarını sürdürmelerine yardımcı olacak davranışlar kazandırmaktır (Bilgen 1993). Beden eğitimi dersi öğrencilerin bedenlerini en verimli nasıl kullanabileceklerini öğretebilmekte, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine destek olmaktadır (Tekin. 2005). Beden eğitimi, vücut fonksiyonlarını geliştirmeyi, okul çağı

ve sonrasında kullanılan fiziki gücü en verimli şekilde kullanmayı, dolayısıyla metotlu bir şekilde hareket etmesini öğreten bir faaliyet sistemidir (Karakuş ve Koç 2001). Beden eğitimi, bireyin fizik ve ruh sağlığının gelişmesi yapılan faaliyetlerin tümüdür. Spor ise, kişinin ruh ve beden sağlığının gelişmesinin yanında; belli kurallara göre rekabet içinde mücadele etme, yarışma ve üstün gelme amacını içerir (Aracı 2006).

Öğrenciler beden eğitimi derslerinden çok yararlanırlar. Beden Eğitimi dersleri, öğrencilerin sağlıklı bir yaşam tarzının önemini daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir (Mudekunye and Sithole 2012). Beden Eğitimi, insan doğasında var olan hareketleri şekillendirerek çocuk yaştan itibaren sosyal uygunluk, zekilik, ruhen ve bedenen kuvvetlilik, cesaret ve disiplin gibi nitelikleri kazandırmayı amaçlayan bir bilim dalıdır (Balcıoğlu vd. 2003). Surujlal (2015) üniversiteler, öğrencilere spor ve fiziksel aktivite katılım olanakları için kolaylaştırıcı bir platform olarak düşünülebilir. Öğrenciler için spor ve fiziksel aktiviteye katılım, fiziksel ve zihinsel sağlığın iyileştirilmesine yol açabilecek üniversite yaşamının önemli bir parçasıdır. Artan özgüven ve yaşam doyumu gibi olumlu sonuçlar spora ve fiziksel aktiviteye katılımdan kaynaklanabilir. Spor, bir bireyin genel uygunluğunu korumaya yardımcı olan en iyi egzersizlerden biridir. Düzenli olarak çeşitli sporlara katılmak, çeşitli kronik hastalıkları önler ve sağlıklı kemikler geliştirir, etkili kalp geliştirir ve akciğer fonksiyonlarını iyileştirir. Kilo yönetimine yardımcı olur, diyabeti kontrol eder, kan dolaşımını iyileştirir ve stres seviyesini kontrol eder. Spor, dengeli bir zihinsel ve fiziksel gelişime yol açar, kasları güçlendirir ve kemikleri güçlendirir.

Türkiye'nin bir "sosyal hukuk devleti" oluşunu açıklayan 1982 Anayasası "kişinin temel hak ve özgürlüklerini sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleri ile bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, sosyal ve ekonomik engelleri kaldırmak" görevinin bulunduğunu, "sporun kitlelere yayılmasını teşvik edecek, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli önlemleri alacaktır" denilmektedir. (Köktaş 2004).

Beden eğitimi vücut fonksiyonlarını kontrol edebilmeye, psikolojik ilerleme ve dengeli bir biçimde gelişmeyi sağlamayı, rekreatif faaliyetler için harcanan fiziki gücün en verimli biçimde kullanmayı öğreten bir faaliyet sistemidir. Spor ve beden eğitimin öneminin herkes tarafından bilinmesi gerektiği, eğitim sistemi içerisinde daha fazla spor

odaklı derslerin bulunması gerektiği unutulmamalıdır (Sönmez ve Sunay 2001). Büyüyen çocuklar için spor, beden ve zihinlerini geliştirmede çok önemli bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda akademik seviyelerini arttırmaya yardımcı olur ve onları dikkatli ve özenli yapar. Spor, aynı zamanda sağlıklı bir yaşam tarzında lider olan insanların refahına da önemli katkı sağlayabilir. Düzenli spor ve fiziksel egzersizler bulaşıcı ve bulaşıcı olmayan çeşitli hastalıkların tedavisinde de yardımcı olabilir ve aynı zamanda gelişmiş ülkelerde olduğu gibi gelişmekte olan ülkelerde de halkın sağlığını iyileştirmek için uygun maliyetli bir yöntemdir.

Eğitimin temel amacı, bireyin bu özelliklere sahip olduğu ve bu özelliklerin en üst düzeyde gelişmesine yardımcı olduğu bazı gizli güçlü yönleri ve yetenekleri ortaya çıkarmaktır. Yaşamın zihinsel, fiziksel, duygusal ve sosyal yönlerine önem veren öğrencilere verilen eğitim, modern eğitimin temel odağıdır. Günümüzün modern anlayışı uyarınca, hedeflerin gerçekleştirilmesi bireyin beden eğitimi ve zihinsel eğitim ile mümkündür. Temel hareket becerilerini öğrenmeyi ve hareket yoluyla öğrenmeyi amaçlayan beden eğitimi, genel eğitimin önemli bir parçasıdır ve hareketler yoluyla genel eğitimin amaçlarına katkıda bulunur (Kangalgil vd. 2006). Eğitim sürecinde edinilen bilgi ve beceriler, davranışların oluşumunda önemli faktörlerdir. Davranışlar, her duruma verilen bilinçli reaksiyonlardır. Bilinçli davranışlar bir kişinin isteğine göre dış dünyaya verilen tepkilerdir. Sadece gözlemlenebilir davranışlar değil aynı zamanda bir insanın duygusal yönü de davranışlarıyla ilişkilidir. Gözlenebilir reaksiyonları göstermedeki en önemli faktörler tutumlardır (Atan ve İmamoğlu 2016). Beden Eğitimi öğrencilerin hem okulda hem de okul dışında yaşamlarının merkezi bir parçası olan bir dizi fiziksel aktiviteye katılma yetkinliğini ve güvenini geliştirir (MEB 2013). Beden eğitimi, insan bütünü oluşturur fiziki, ruhi ve zihni niteliklerin bulunduğu yaşın ve genetik kapasitenin gerektirdiği verim gücüne ulaşması için rekabet olmaksızın yapılan faaliyetlerin tümüne denir (Özşaker ve Orhun 2005). Spor aynı zamanda bir ülkenin sağlık standardını yükseltmeye de yardımcı olur. Sağlık standardı yüksek olan ülke her zaman iyi bir yaşam kalitesine ve stressiz bir ortama sahiptir. Sağlıklı yaşamı olan ülke, sağlıksız bir yaşam tarzı olan ülkeye kıyasla kesinlikle daha az sorun yaşayacaktır. Sporun popülaritesi, ülke ekonomisine değer katan ve istihdam durumunu artıran çeşitli spor endüstrilerinin kurulmasına yol açmaktadır. Bu sektörlerden elde edilen gelir

yaratma potansiyeli çok yüksektir ve bu da ekonomiye çeşitli şekillerde katkıda bulunabilir.

Beden eğitimi dersinin sorumluluk bilinci kazanmalarında, kişiliklerini geliştirmelerinde büyük pay sahibi olduklarının farkında olmaları gerekir (Karagün 2012). Spor sadece bir eğlence ortamı ya da boş zamanların aktivitesi değildir, aynı zamanda yaşamın tüm perspektifinde önemli roller oynar. Sporun önemi nedeniyle ülke içinde ve dünyada düzenlenen çeşitli ulusal ve uluslararası spor etkinlikleri var. Bu olaylar, ülkeler arasındaki açığı kapatmaya ve gerilimi azaltmaya yardımcı oluyor ve küresel izleyicinin dünyadaki farklı gelenek ve kültürlerle tanış olmasını sağlıyor. Disiplinin, dakiklığın, sorumluluğun ve başkalarına saygılı olmanın önemini öğretir. Spor, sağlıklı bireylerin temelini atıyor ve iyi gelişmiş ve esnek bir ulus inşasında yeteneklerini ve kişiliklerini geliştiriyor.

2.5.1 Eğitim Programı

Eğitim sisteminin kilit noktası sayılan öğretim programlarının, özellikle bireylerin zihinsel, fiziksel ve psiko-sosyal gelişmelerinin bir bütün olarak desteklediği bilinmektedir (Dengiz ve Yılmaz 2007). Türkiye'de, özellikle 1997'den sonra, Milli Eğitim Bakanlığı, ilköğretim okullarında, liselerde ve eşdeğeri tüm Beden Eğitimi dersi öğretim programlarında “öğrencileri” hedef kitle olarak kullanmaya başlamıştır. Bu tür birimlerin kız çocuk ayrımı olmadan tüm öğrencilere birlikte uygulanması gerektiği (kızlarda güreş ve futbol dalları hariç) vurgulanmaktadır. Bu nedenle, programın hazırlanmasında farklı fiziksel ve duygusal statüleri olan kız ve erkeklerden farklı beklentilerin olasılığı göz önünde bulundurulmamıştır.

Tutumlar, bir duruma karşı olumlu veya olumsuz yaklaşımlardır. Tutumlar pozitif ve negatif olabilir. Olumlu tutumlar bir durum hakkında olumlu düşünceleri içerirken olumsuz tutumlar bir durum hakkında olumsuz düşünceleri içermektedir. Bireyler, olumsuz tutumları olan bir konu hakkındaki bilgi ve becerilerini göstermekte başarısız olmaktadır. Olumlu tutumları olan durumlarda bilgi ve becerilerini göstermeleri her zaman daha kolaydır. Bu nedenle, tutumlar gözden kaçırılmamalı ve bireyin arzu edilen kursta davranışlarını değiştirmek ve geliştirmek için eğitim sürecinde olumlu yönde geliştirilmelidir. Bireyler tutumlarla doğmaz; tutum kazanırlar. Tutumlar her zaman değişebilir ve şekillenebilir (Atan ve İmamoğlu 2016).

Fertleri, zihin ve beden eğitimi yönleriyle bir bütün olarak yetiştirmek eğitimin en temel ilkelerinden biridir. Bu nedenle eğitimdeki amacın gerçekleşmesi bireyin ve toplumun zihinsel eğitimin yanında fiziksel eğitimi de gerektirir. Aslında beden eğitimi genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır (Saraçoğlu 2001). Spor eğitimi veya beden eğitiminin temeli okulda başlar. Spor eğitimi, ilköğretim, ortaokul ve lise düzeyinde beden eğitimi programları vermek için tasarlanmış bir müfredat ve öğretim modelidir. Spor Dersi Öğretim Programı hazırlanırken iki önemli husus gözetilmiştir (MEB 2013).

a. “Eğitimsel Yaklaşım Spor Dersi Öğretim Programı’nda yapılandırmacı yaklaşım, çoklu zekâ, öğrenci merkezli öğrenme gibi yaklaşımlar dikkate alınmıştır. Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenme sürecinde var olan bilgileri harekete geçirme, gelişim seviyesini dikkate alma, etkili bir iletişim düzeyine sahip olma, anlam kurma, ve değerlendirme önemli kavramlardır.”

Bu programla, öğrencilerin eğitim sürecinde etkin bir şekilde problemlere çözüm getirebilecekleri, ortamların sağlanmasının önemi vurgulanmıştır (MEB 2013).

a. “Sportif Yaklaşım Program geliştirme süreci boyunca, spor hakkında bilimsel ve araştırmaya dayalı bilgi ön planda tutulmuş, bilimsel olmayan yanlış bilgilerden uzak durulmuştur. Bu çerçevede, programın hazırlanmasında; anlaşılmasına ve yorumlanmasına katkıda bulunması,”

b. “Evrensel boyutta insanlar, toplumlar ve milletlerarası ilişkilerde, spor ve sporun önemli bir etken olduğu, bu ilişkilerin olumlu yönde gelişebilmesi için bireylerin bilimsel yöntemle verilecek spor öğretimine ihtiyaç duydukları,”

c. “Öğrencilerin spor ve kültür dünyalarına genişlik kazandırmak ve başka ulus sporcularına ve vatandaşlarına karşı daha hoşgörülü ve anlayışlı davranışlarda bulunmalarını sağlamak amacıyla centilmenlik hakkında genel bilgilerin verilmesi,”

d. “Sağlıklı bir spor öğretimiyle öğrencilerin, Türk Millî Eğitiminin Temel Amaçları arasında ifadesini bulan millî, ahlâkî, insanî ve kültürel değerleri benimsemeleri, beden, zihin, ahlâk, ruh, duygu bakımından dengeli ve sağlıklı gelişmeleri, böylece kültürel yabancılığın önlenmesi gibi hususlar hedef alınmıştır.”

2.5.2 Vizyon

Beden eğitimi yurt içinde kit ve yarışma sporunu da destekleyecek şekilde yaygınlaştırılmalıdır. Beden eğitiminin ülke genelinde yaygınlaştırılması hedeflenen noktalardan birisi olsa da asıl amaç, sosyal kalkınmaya destek olmaktır (MEB 2009). Spor, öğrenciler arasında liderlik, disiplin, paylaşım, takım çalışması, dürüstlük, takım ruhu, hoşgörü ve daha birçok şey gibi nitelikleri geliştirir. Zamanın geçmesiyle birlikte, okulların çoğunun eğitimin sadece akademik değil, çocuğun bütünsel bir gelişimine uzandığını ve sporun hayati bir rol oynadığını fark ettiğini görüyoruz.

Okullarda spor etkinlikleri ilgi odakları üzerinde toplanarak gruplar halinde gerçekleştirilirse problem çözümüne yardımcı olur. Ek olarak sporun oyunla olan ilişkisi kullanılarak; öğrencilerin sorumluluk bilincini geliştirme, zamanı doğru ve verimli kullanma, oyunun bile kurallardan oluştuğu konusunda bilinçlendirme oluşturabilir. Her spor zihinsel, fiziksel ve taktiksel bir disiplin gerektirir. Kurallara uymak, koça uymak, kısıtlama yapmak vb. her şey çocukların spor yoluyla öğrendiği disiplin biçimleridir. Disiplin, insanların tüm potansiyellerine ulaşmalarını ve hedeflerini gerçekleştirmelerini sağlar- tüm başarılı insanlarda yaygın olan bir özelliktir (Karagün 2012).

2.5.3 Amaçlar

Anayasamızdaki 58. Madde: “Devlet; gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar vb. kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.” ve 59. Madde: “Devlet; her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet, başarılı sporcuyu korur.” (MEB 2009): Bu öğretim programının amacı öğrenciyi;

1. “Atatürk’ün ve Türk düşünürlerinin beden eğitimi ve spor ile ilgili düşüncelerini özümsemiş, millî bayram ve kurtuluş günlerinin anlam ve önemini kavramış dolayısıyla bu anlamdaki tüm etkinliklere katılmaya gönüllü,”
2. “Fiziksel etkinliklere katılım yoluyla, hareket bilgi ve becerilerini geliştiren ve bu becerileri alışkanlık hâline getiren,”

3. “Sportif etkinlikler yoluyla, spora özgü kuralları, bilgi ve becerileri uygulayabilen ve bu becerileri yaşantısında olumlu olarak kullanabilen,”
4. “Düzenli etkin katılım ile sağlığı güçlendirici bilgi ve becerileri yaşamında ve kişisel gelişiminde kullanabilen,”
5. “Spor organizasyonlarına katılım yoluyla, spor bilinci gelişmiş sosyal bireyler olarak yetiştirmektir.”

Beden eğitimi ve spor derslerinde belirlenen hedeflerin uygulanabilmesi için öğrencilerin, yaparak- yaşayarak öğrenme aktivitelerinde bulunmaları ve bu süreç sonunda ne kadar gelişim gösterdikleri konusunda bilinçli olmaları gerekmektedir (Aras 2013). Sporun yaşam becerileri açısından çocukların büyümesine nasıl katkıda bulunduğu dair artan farkındalık, ebeveynleri ve okul yöneticilerini çocukları spor yapmaya teşvik etmeye yönlendirmelidir. Sporun takım çalışmasının gelişimine, güven duymaya, sorumluluk paylaşmaya ve ortak bir hedefe doğru birlikte çalışmasına yardımcı olduğunun farkına varılması okullardaki spor faaliyetlerinde gelişmelere yol açtığı düşünülmektedir.

2.5.4 Öğretimsel Model

”Bu programla Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttırmak; diğer açıdan kültürel kalkınmayı desteklemek ve sonunda Türk milletini modern uygarlığın yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmak amaçlanır” (MEB 2009). Bir öğrenci fiziksel ve duygusal olarak sağlıklı olmalı ve akademilerinde iyi performans göstermeye odaklanmalıdır. Müfredata spor faaliyetlerinin dahil edilmesi, bunu büyük ölçüde başarmalarına yardımcı olabilir.

“Taktiksel Oyun Yaklaşımı TOYA” düşüncesinde önemli olan öğrencilerin zihinsel olarak oyunun içinde yer almasını sağlamaktır. Taktik kavramı kısa vadeli hedeflere yöneliktir. Oyunda karşılaşılan problemleri aşmak için düzenlemelerin yapılması ve sorunun bu yolla aşılmasıdır. Bu uygulamada öncelikli olarak problemin ortaya konulması sonra çözüm üretilmesi ve uygulamaya geçildikten sonra sorularla analiz edilmesi söz konusudur (Demirhan 2012). Bu yolla öğrenciye taktik geliştirme becerisi kazandırılmaya çalışılır. Böylece öğrenci zihinsel yolla oyunun içinde yer alır. Kısa vadede çabuk düşünme becerisi gelişir.

Spor eğitimi modelinin ana amacı yüksek becerilere sahip, oldukça bilgili ve istekli spor bireyleri yetiştirmektir (Demirhan 2012). Düzenli fiziksel aktivitenin, bir insanın hayatında sadece sağlıklı kalmasına yardımcı olmakla kalmayıp aynı zamanda duygusal zindeliğini de arttırmasının önemi hakkında hiç şüphe yoktur.

Bu çalışma, dersi gündelik yaşamdaki spor etkinliklerine benzeterek öğrencilerin çok yönlü gelişmelerini amaçlamaktadır (MEB 2009). "*Model; sezonlar, takım üyeliği, resmi müsabakalar, kayıt tutma, festival ve sonuç etkinliği olmak üzere altı alt boyuttan oluşur*" (Demirhan 2012):

Sezonlar: "Öğrencilerin bir spor dalını öğrendikleri süreyi ifade eder. Sezon başlamadan önce gerekli olan hazırlıklar; spor dalı veya etkinlik seçimi, alan ve malzeme, sezonun uzunluğu, takımlar, roller, öğrenme rollerini destekleme, takım kimliği, takım görevlerine ilişkin sorumluluklar, takım görevlerine ilişkin gerekli malzemeler, içerik geliştirme, öğretim destekleri, giriş etkinliği, fair play, sonuç-kapanış etkinliği, değerlendirme protokolleri ve sezon şampiyonluğudur."

Takım üyeliği: "Öğrenciler sezon süresince bir takım üyesi olurlar. Her bir üye, takım içinde oyunculuk rolünü görev almanın yanında hakem, kondisyoner, antrenör istatistikçi gibi farklı rollerde görev alırlar."

Resmi olan müsabakalar: "Sezonlar, hazırlık aşamaları dışında, diğer takımlarla gerçekleştirilen ve zamanı daha planlanmış müsabakaları da içerir. Müsabaka programları sezon başında belirlenir ve takımlar bu programa göre hazırlıklarını yaparlar."

Kayıt işlemleri: "Müsabaka sonuçları ile birlikte, takımların ve sporcuların o sezon için seçilen spora özgü performanslarının değerlendirilmesinde kullanılır. Takımdaki hakem, basın mensubu ve istatistikle ilgili öğrencilerin görevini tanımlamaktadır."

Festival: "Spor eğitimindeki uygulamalar bir festival havasında düzenlenir. Sportif etkinliklerin yanında, takımlara isim bulmak, fotoğraf çekmek vb etkinlikler festival havasının oluşturulmasında önemlidir."

Sonuç etkinliği: "Spor eğitimi sezonunun son bölümünde, hazırlık ve resmi müsabakalardan sonra bir "sonuç etkinliği" düzenlenir. Bu etkinlik, sezon sonunda birinci olan takımın başarısının değerlendirilmesinin yanı sıra görev alan bütün

öğrencilerin sezon boyunca yapmış oldukları çalışmaların kutlanması ve takdir edilmesi amacıyla dönük olarak bir festival havasında gerçekleştirilir.”

Bireysel ve sosyal sorumluluk modelinde takımdaki her birey kendine ait görevleri yerine getirdiğinde, hedeflere ulaşmak kolaylaşır. Bireysel etkinliklerde dahi başkaları ile iş birliği yapmak gerekmektedir. Bu sebeple, bireysel ve sosyal sorumluluk gerektiren becerilerin öğrenciler tarafından kazanılması için öğrencilere uygun ortamın sağlanması gerekmektedir. Çünkü eğitim ile yaşamı birbirinden ayrı tutmak olanaksızdır (Demirhan 2012). Neticede spor, topluma sağlıklı bir birey kazanımı sağlarken, bu süreçte ruhsal bakımdan iyileşmeye yardımcı olur. Bunlarla beraber spor, toplum içinde dayanışmaya destek olarak sağlıklı bir toplumun oluşmasına olanak sağlar (Demirhan 2012).

Doğrudan öğretim modelinde temel düşünce “Eğer öğrenci öğrenemiyorsa öğretici öğretemiyordur”. Öğretmen öğrenciye rehberlik etmek onun denetimini sağlamakla sorumludur. Model yeni davranışlar kazandırmayı amaç edindiğinden dolayı davranışçılık kuramını esas aldığı söylenilebilir (Demirhan 2012).

Bireyselleştirilmiş öğretim modelinde bireysel farklılıklara vurgu yapılır. Her öğrencinin öğrenme özelliklerinin kapasitesinin farklı olduğu temel düşüncesine dayanır (Demirhan 2012). Sonuçta öğretmenler, “öğrenen merkezlik” ilkesiyle ders işlerken öğrencilerin özellikleri, ihtiyaçları, ilgi ve istekleri gibi değişkenler doğrultusunda farklı öğretim yöntemlerinden yararlanılabilir (MEB 2009). Sporun çocukların gelişimini arttırması, okulların ihtiyaçlarını tamamlaması ve eğitim hedeflerine katkıda bulunması gerektiğini savunulur. Çoğu çocuk için ilk (ve bazen sadece) spor ve fiziksel aktivite okulda yapılmaktadır

Akran öğretimi modelinde arkadaşlara vurgu yapılmaktadır. İnsanların akranlarından bir çok şey öğrendiği düşüncesi bağlamında sınıf içi ve dışında öğrencilerin birbirlerine öğretilmeleri yöntemini kullanır (Demirhan 2012). Okulda yapabileceğiniz spor, her biri farklı etkinlikler sunduğu için okulunuza bağlıdır. Okuldaki en popüler spor, kızlar ve erkekler tarafından oynanan futboldur. Öğrencilerin oyunun kurallarını çoğunlukla birbirlerinden öğrendiği bilinmektedir.

İşbirliğine dayalı öğretimde tek tek bireylerin kazanımlarındansa bir grubun kazanımı daha karlıdır. Normal şartlar altında diğer öğretim tekniklerine kıyasla daha fazla zamana ihtiyacı olduğu söylenilebilir (Demirhan 2012).

Sonuçta, sınıfın içerisinde öğretmen merkezli olan ve bu yöntemlere özgü yönetimler yerine; işlenen derslerde bazı konuların spor aktiviteleri ile desteklenmesi, öğrencinin merkezde olduğu ve ortam çeşitliliğinin sağlanması, dikkatleri üzerlerine çeken sporcu öğrencilerin bu konuda rol model olduklarını bilmeleri ve arkasından gelen nesillerin eğitimlerinde, bireysel gelişimlerinde çok önemli örnek birey olmaları konusunda bilinçli olmaları gerekmektedir. Sporcuların yetiştirilmesinde, amatör ve profesyonel spor kulüplerinin de motive eden model olması hususunda sporcuları bilinçlendirmesi gerekmektedir.

”Bunun dışında medya, kimlik arayışı dönemde ergenlerin yanlış rol modellerle özdeşleştiklerini unutmadan ve şiddetin önlenmesinde toplumsal sorumluluğunu hatırlayarak görevini yapmalıdır. Sporla ilgili görüntüleri yansıtırken sosyal öğrenme açısından bir örnek sunduklarını bilerek hareket etmelidir” (Karagün 2012).

2.6 SPORDA AİLENİN ETKİSİ

Çocukların en çok zaman geçirdikleri anne ve babaların toplumsallaşma ajanı olduğu söylenilebilir. Anne ve babalar çocuklarını tamamen spora yönlendiremese de spora ilgili bir çocuk yetiştirebilirler (Koca 2012). Fiziksel aktivitenin faydalarını destekleyen araştırmalar daha belirgin hale geldikçe, nüfusun pek çok kesimi hala hareketsiz bir yaşam tarzı seçmeyi tercih etmeye devam etmektedir. Gençlerimizin çoğunu rahatsız eden sedanter yaşam tarzlarıyla mücadele etme girişiminde, sağlık çalışanları, öğrencileri bir ömür boyu fiziksel olarak aktif olmak gerekli beceriler ve bilgilerle donatmak için orta ve lise beden eğitimi önermektedir. Bu süreçte ailenin önemli etkileri olabilir.

Okuldaki beden eğitimi dersleri, fiziksel aktivitelere düzenli katılımın teşvik edilmesinde önemli bir rol oynayabilir. Çocuğunuzu istemediği şeyleri yapmaya zorlamayın. Çocuğunuzun sizin sevginizden şüphe etmediğinden emin olun. Hedefin kazanmaktan ziyade yetenekleri geliştirmek olduğunu hatırlatın. Çocuğunuza uygun ve güvenilir bir çalışma ortamı oluşturun (Küçük 2012).. En önemli yararlarından biri, günümüz çocuklarında sık karşılaşılan bir problem olan düşük obezite riskidir. Sadece fiziksel aktivite obezitenin önlenmesine yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda daha iyi beslenme alışkanlıklarına yol açabilir. Fiziksel aktiviteye katılan genç insanlar genellikle daha fazla meyve ve sebze tüketir, fazla kilolu olmaları ve fiziksel olarak aktif yetişkin olmaları daha olasıdır (Taliaferro 2010). İyi bir alışkanlık birçok iyi alışkanlığa yol açabilir, bu nedenle gençleri fiziksel olarak aktif tutmak genel sağlıkları için zorunludur.

2.7 İLGİLİ ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ

Rikard (2006) lise öğrencilerinin beden eğitiminde öğretilen fitness ve spor aktivitelerine yönelik tutumlarını ve beden eğitimi müfredatlarının zindelik ve beceri seviyelerini artırma konusundaki algılanan etkinliklerini incelemiştir. Veriler, 159'ü odak grup görüşmelerine katılan 515 öğrenci tarafından doldurulmuş bir anket kullanılarak toplanmıştır. Sonuçlar, spor ve fitness aktivitelerinde daha geniş bir çeşitlilik için öğrenci tercihini, beden eğitimi derslerinde zorluk seviyesindeki bir artışı ve okul dışındaki aktivitelere katılmak için öğrenci motivasyonundaki artışı göstermiştir. Bilinen sağlık yararları nedeniyle öğrenci tutumları, fitness aktivitelerine

katılmayı kabul ediyor veya buna tolerans gösteriyordu. Çoğu öğrenci, bir tür oyun oynama biçimi içeren beden eğitimi dersini beğenmiştir. Ek olarak, eğlenirken aktif katılımı da içeren ilginç aktiviteler eklemenin gerekliliğini vurgulamıştır.

Arabacı (2009) ortaokul ve lise öğrencilerinde cinsiyet ve yaşla ilgili beden eğitimi ve sınıf tercihlerine yönelik tutumları araştırmıştır. Çalışma 2006-2007 güz döneminde yapılmıştır. Katılımcılar, Bursa yedi ortaokul ve altı genel lisesinden 1240 öğrenciden oluşmuştur. Katılımcılar ortaöğretim okullarında yaşları 12 ile 14 arasında değişen 302 kız (Mage = 13.11 ± 0.79) ve yaşları 12 ile 14 arasında değişen 332 erkek (Mage = 13.14 ± 0.69) ve 290 kız (Mage = 16.48 ± 0.86) ve 316 erkek (Mage = 16.34 ± 0.86) idi.

16,42 ± 0,90), yaşları 15-17 arasındadır İki veri toplama aracı uygulanmıştır. Kişiler bilgilerinin ilk bölümünde, katılımcılar yaş, sınıf ve cinsiyet gibi demografik ile ilgili bilgileri vermişlerdir. İkinci bölümde katılımcılara şu soru sorulmuştur: "Hangi sınıfını tercih edersin?" İkinci araç, Türk öğrenciler için Beden Eğitimi Ölçeğine Yönelik Tutumdur. Bu çalışmanın bulguları, lise öğrencilerinin tutumlarında anlamlı bir cinsiyet farklılığı olduğunu göstermiştir (F = 29.361; p <0.01). Erkeklerin tutum ortalama puanları (M = 3.77), kızlarınkinden (M = 3.40) daha yüksekti. Ortaokul kız ve erkek öğrencilerin Tutum Ölçeği puanları benzer bulunmuştur (F = 2.158; p > 0.05. Ortaokul erkek ve kızların tutum puanları sırasıyla (M = 4.01) ve (M = 3.95). Ortaokuldaki erkeklerin tutum puanları (M = 4.01), ortaokuldaki kızlara göre (M = 3.77), F = 26.245; p <0.05) ve ortaokuldaki kızların tutum puanları (M = 3.95) idi. Lise kızlarından anlamlı olarak daha yüksek (F = 33.752; p <0.05) (M = 3.40) Öğrencilerin okul öncesi ve cinsiyete göre sınıf tercihlerindeki farklılıkları test etmek için ki kare analizi yapılmıştır. Ortaokul ve lise öğrencileri arasında sınıf tercihlerinde farklılıklar olduğu tespit edildi (E2 = 62.634; p <0.05). Bu çalışma Beden eğitimi sınıfı tercihlerine yönelik tutumların cinsiyete ve yaşa göre değiştiğini doğrulamaktadır. Ortaokul öğrencileri beden eğitimi konusunda lise öğrencilerinden daha fazla olumlu tutum göstermektedir. Erkekler kızlardan daha olumlu tutum gösteriyor. Ayrıca, ortaokul öğrencileri tek cinsiyetli sınıfı tercih ederken, lise öğrencileri zorunlu hale getirmeyi tercih etmiştir. Kızların beden eğitimine yönelik tutumlarını iyileştirmek için Milli Eğitim Bakanlığı beden eğitimi dersi öğretim programında bazı değişiklikler yapmak zorundadır. Bu değişimin rekabetçi beden eğitimi dersi modelinden yaşam boyu spor, sağlık, fiziksel uygunluk ve refahı kapsayan bir modele olması gerekir. Beden eğitimi dersi öğretim

programları, öğrencilerin sağlıklı ve mutlu bir günlük yaşam için gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazanmalarını sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmelidir. Ayrıca, tüm öğrencilerin gelecekteki yaşamlarında fiziksel aktivitelere devam etmek için güven ve becerilere sahip olmaları gerekir.

Marques (2011), çocukların fiziksel aktiviteye verdiği önemi ve resmi beden eğitimi uygulamasıyla ilişkisini ve ebeveynlerin katılım algısını incelemiştir. Çalışmaya 10-12 yaşları arasında toplam 416 erkek 386 kız katılmıştır. Veriler, çocukların yaşam tarzları hakkında uluslararası araştırma projelerinde kullanılan bir anket kullanılarak toplanmıştır. Öğrencilerin çoğu beden eğitime karşı olumlu bir tutum sergilemiştir. Ebeveynlerin aktif veya inaktif olduğunu düşünenler arasındaki farkı göz önüne sadece annesi aktif olanlar beden eğitime karşı daha yüksek bir tutum göstermiştir. Beden eğitimini çoğu çocuğun sevdiği bir şey gibi gözüktüğü de bir kulüpte resmi bir sporla uğraşanlar daha yüksek bir tavır sergilemişlerdir. Ebeveynlerin beden eğitime katılım algısı olumlu bir tutumla ilişkili görünmektedir.

Zeng (2011) Fiziksel olarak daha olumlu tutumları olan çocuklar aktivitenin okul dışındaki fiziksel aktiviteye katılma olasılığı daha fazla olduğu bildirilmiştir. Daha az olumlu tutum gösterenlere göre daha yüksek fiziksel aktivite gösterirler. Çocukların fiziksel aktiviteye yönelik olumlu tutumları, mevcut durumun tanıtımına yardımcı olacaktır. Beden Eğitimi Etkinliği'ne karşı tutumlar ve spor etkinlikleri tercihleri incelenmiştir. Katılımcılar, beş kentten 9-12. Sınıflarda (603 erkek ve 714 kız) 1,317 öğrencidir. Beden Eğitimi Etkinliği Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Genel ortalama puan (70.160 ± 3.948) pozitif bulundu. Bağımsız grup ANOVA'lar anlamlı olarak belirlendi ($p < 0.01$). Katılımcıların cinsiyetine, etnik grubuna ve sosyo-ekonomik açıdan kızlar erkeklerden daha yüksek puan almıştır.

Aras'ın (2013), yaptığı; "İlköğretim Kurumları İkinci Kademe Öğrenim Gören Öğrenci ve Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüş ve Tutumlarının İncelenmesi (Kars İli Örneği)" konulu araştırmasının sonucunda öğrencilerin beden eğitimi dersine olan ilgilerinin çok yüksek olduğu, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun yeni atanan öğrencilerden oluştuğu, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun kendi alanın yeterli gördüğü, sınıflardaki öğrenci miktarının çok

fazla olmadığı, öğrencilerin ilerleyen eğitimlerinde de beden eğitim dersine katılmak istedikleri bulunmuştur.

Chatterjee (2013), ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spordaki tutumlarını incelemiştir. Katılımcılar, yaşları 17 olan ortaokul eğitiminden 98 kadın ve 175 erkek öğrencidir. Çalışmaya gönüllü olarak 273 öğrenci katılmıştır. Beden Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Kız ve erkek çocuklar arasındaki tutum farklılıklarını belirlemek için ANOVA kullanılmıştır. Coğrafi bölgelere göre karşılaştırma yapmak için (kentsel ve kırsal) Okula devam eden ergenlerin tutum puanları tekrar incelenmiştir.

Çalışmada, katılımcıların beden eğitimi konusunda olumlu tutumları olduğu, okula giden kız ve erkek çocukların tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya konmuştur. Dolayısıyla cinsiyet, bu konuda beden eğitime yönelik tutum oluşumunda etkin bir rol oynamamıştır. Ayrıca coğrafi konumdaki (kırsal ve kentsel) okula giden ergenlerin kadın ve erkeklerine bakılmaksızın beden eğitimi konusunda olumlu bir tutum sergilemiştir.

Eraslan (2015), ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını bazı değişkenleri kullanarak analiz etmiştir. Araştırmaya Isparta'da bulunan farklı devlet okullarında, 463 erkek ve 377 kız öğrencinin 1265 ± 1.11 yaş sınırı dahilinde yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin tutumlarını belirlemek için Ortaokul Öğrencileri için Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizinde, SPSS 22.0 for Windows programı Mann Whitney U testi,

Kruskal Wallis H testi ve tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Bu çalışma ile öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyete göre büyük farklılıklar göstermediği istatistiksel olarak doğrulanmıştır ($p > 0.05$). 5. sınıf öğrencileri 6., 7. ve 8. sınıflar ile karşılaştırıldığında, 5. sınıfların beden eğitimi dersi için en yüksek tutum puanlarına sahip oldukları belirlenmiştir ($p < 0.05$). Anket, yerleşim alanı açısından incelendiğinde, büyük ölçüde köylerde yaşayan öğrencilerin kentsel alanlarda yaşayan diğer öğrencilere göre daha az tutum puanları olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Aileleri fiziksel egzersiz yapan öğrencilerin tutum düzeylerinin aileleri olmayanlardan daha yüksek olduğu da keşfedilmiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre, bazı sosyo-demografik özelliklerin ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi derslerine yönelik yetenek düzeylerini etkilediği söylenebilir.

Suruajal (2015) üniversiteler, öğrencilere spor ve fiziksel aktivite katılım olanakları için kolaylaştırıcı bir platform olarak düşünülebilir. Öğrenciler için spor ve fiziksel aktiviteye katılım, fiziksel ve zihinsel sağlığın iyileştirilmesine yol açabilecek üniversite yaşamının önemli bir parçasıdır. Artan özgüven ve yaşam doyumu gibi olumlu sonuçlar spora ve fiziksel aktiviteye katılımdan kaynaklanabilir. Üniversite öğrencilerinin spora ve fiziksel aktiviteye katılımı, toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet klişelerinin sosyal yapılarıyla sınırlandırılabilir. Bu nedenle çalışmalarında üniversite öğrencilerinin spora karşı tutumu, benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi cinsiyet perspektifinden incelemişlerdir. Çalışmaya Gauteng Eyaletindeki iki üniversiteden olasılıkla belirlenen bir üniversite öğrencisi örneği (birinci sınıftan lisans) katıldı. Veri toplamak için demografik değişkenler, katılımcıların spora karşı tutumu, özgüven ve yaşamdan memnuniyet ile ilgili sorular içeren dört bölümlü bir anket kullanılmıştır.

Yapılar arasındaki ilişkiyi incelemek için korelasyonlar kullanılmıştır. Korelasyon analizinin sonuçları, öğrencilerin spora karşı tutumu ile yaşamdan memnuniyet arasında olumlu bir ilişki olduğunu göstermiştir. Spora ve özgüvene karşı tutum, yaşamdan memnuniyetle önemsiz ilişkilerin olduğunu göstermiştir. Ortalama puanlar, erkek öğrencilerin, kadın meslektaşlarına kıyasla spora daha yatkın görüldüğünü göstermiştir. Gelecekteki araştırmalar için sınırlamalar ve alanlar önerilmektedir.

“Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni kavramına ilişkin algılarını metaforlar ve çizimler yoluyla ortaya çıkarmaktır. Nitel olarak desenlenen bu araştırmada olgu bilim modeli ve amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitleme örnekleme kullanılmıştır. Araştırma grubunu Ankara il merkezindeki ortaokullarda 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında öğrenim görmekte olan 547 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma verileri öğrencilerin beden eğitimi öğretmeni... benzer; çünkü cümlesini tamamlamaları ve beden eğitimi öğretmeni kavramına ilişkin düşüncelerini yansıtan bir resim çizmeleri yoluyla elde edilmiştir. Araştırma verileri içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde sırasıyla adlandırma, eleme, kategori geliştirme, geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması, elde edilen metaforların frekanslarının hesaplanması ve yorumlanması ve yapılan çizimlerinin incelenmesi aşamaları takip edilmiştir. Verilerin analizi kapsamında yapılan eleme ve kategori geliştirme aşamalarında uzman görüşüne de başvurulmuştur. Verilerin analizi sonucunda; öğrencilerin ürettikleri metaforlar ve yaptıkları çizimler ortak özelliklerine göre 24 kategori altında toplanmıştır. Sonuç olarak; üretilen metaforların ait olduğu kavramsal

kategoriler incelendiğinde, öğrencilerin en çok sınırlı bir insan olarak beden eğitimi öğretmeni (f=74, %15,81), sportif bir insan olarak beden eğitimi öğretmeni (f= 50, %10,68), iyi bir insan olarak beden eğitimi öğretmeni (f=43, %9,19) ve fiziksel güç unsuru olarak beden eğitimi öğretmeni (f=37, %7,91) kategorilerine ait metafor ürettikleri görülmüştür. Yapılan çizimlerin kavramsal kategorileri incelendiğinde ise, öğrencilerin en çok sınırlı bir insan olarak beden eğitimi öğretmeni (f=54, %10,87), öğretici olarak beden eğitimi öğretmeni (f=51, %10,26), sevgi unsuru olarak beden eğitimi öğretmeni (f=44, %8,85) ve olumsuzluk unsuru olarak beden eğitimi öğretmeni (f=37, %7,44) kategorilerine ait çizimler yaptıkları görülmüştür. Öğrencilerin beden eğitimi öğretmeni algıları ile araştırma kapsamında incelenen değişkenler arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır” (Karaşahinoğlu 2015).

Atan ve İmamoğlu (2016), öğrencilerin okullarda beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını incelemişlerdir. Ortaokulda öğrenim gören yaşları 11-14 arasında toplam 129 (63 kız, 66 erkek) (13.01 ±) çalışmaya katılmıştır. Öğrencilerin notları, cinsiyetleri, ikamet yeri, ebeveynlerin eğitimi, ailenin gelir düzeyi ve kardeş sayısı puanlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sınıfları, cinsiyetleri, ikamet yerleri bakımından beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında ebeveynlerin eğitim düzeyleri ve kardeş sayısı bakımından anlamlı fark olduğu görülmüştür. Sonuç notu olarak cinsiyet, ikamet yeri, ebeveynlerin eğitim düzeyi, gelir düzeyi ve kardeş sayısı 11 yaş ve üstü ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi tutum puanlarını etkileyebilecek etkilediği ifa edilmiştir.

Mercier (2017) Beden eğitime yönelik tutum ile gelecekteki fiziksel aktivite arasında bir ilişkiyi inlemişlerdir. İlkokuldan (Sınıf 4) ortaokuldan (Sınıf 8) öğrenciler olarak beden eğitime yönelik tutumdaki değişiklikleri incelemişlerdir. Üç öğrenci grubu (Grup 1, Sınıf 4-6, n = 96; Grup 2, Sınıf 5-7, n = 71; Grup 3, Sınıf 6-8, n = 73) 3 yıl boyunca takip edilmiştir. Beden eğitimi konusundaki tutum değişikliklerini incelemişlerdir. Sonuçta 4. sınıftan 5. sınıfa kadar yapılan ilk artıştan sonra, öğrencilerin beden eğitime yönelik olumlu tutumlarında 5-8. Sınıflarda anlamlı bir azalma gözlenmiş ve kızlarda erkek çocuklara göre daha hızlı bir değişim olmuştur. Öğrencilerin yaşlandıkça beden eğitime karşı olumlu tutumlarının azaldığını tespit etmiştir.

Taşkın (2018), “ortaokul öğrencilerinin ve beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim programı hakkındaki düşünceleri araştırılmıştır.” Araştırmanın sonunda; neredeyse öğrencilerin tamamının beden eğitimi dersine karşı olumlu duygular beslediği, derste oyuna yönelik aktiviteler olduğu için bu dersten keyif aldıkları bu ders sayesinde stres düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre beden eğitimi dersinden daha çok keyif aldıkları, sınıf ve istenilen ders saatine göre farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Kaya vd. (2018) Bireylerin nesnelere veya durumlara karşı sahip oldukları tepkiler ve değerler tutumlarını yansıtır. Bir metafor, başka bir duruma veya nesneye benzetme yaparak bir durumu veya nesneyi tanımlamaktır. Bu çalışmanın amacı, çeşitli fakültelerde okuyan lisans öğrencilerinin spora yönelik tutum ve algılarını incelemektir. Karma bir yöntem tasarımının kullanıldığı bu çalışma, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Gazi Üniversitesi lisans öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, çalışmanın örneklemini Beden Eğitimi Öğretmenliği, Bankacılık ve Sigortacılık, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Hukuk, İstatistik gibi çeşitli bölümlerde okuyan toplam 481 (241 kız, 240 erkek) lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Üniversite öğrencilerinin spora ve yaşa karşı tutumlarının alt boyutları arasında anlamlı pozitif korelasyon bulunmuştur. Spora yönelik tutumların boyutlarının kadın katılımcıların lehine anlamlı farklılık gösterdiği ve psikososyal gelişim ve zihinsel gelişim alt boyutlarının öğrencilerin öğretim bölümleri lehine anlamlı derecede farklı olduğu bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin spora ve yaşa karşı tutumlarının alt boyutları arasında anlamlı pozitif korelasyon vardı. Araştırmanın nitel verileri bağlamında, katılımcılardan elde edilen metaforların yaşam kaynağı, fayda sağlayıcı, değer, yiyecek, lezzet, meslek birliği, doğa, bağımlılık ve gereklilik kategorileri altında toplandığı tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının ılımlı olduğu sonucuna varıldı. Ayrıca spor için metaforların çoğunlukla pozitif olanlardan oluştuğu tespit edilmiştir.

Zaman and (2018) Pakistanlı öğrencilerin spor ve fiziksel etkinliklere karşı tutumlarını oran olarak incelemiştir. İslamabad'ın beş farklı üniversitesinden 18-26 yaşları arasındaki 384 öğrenciden oluşan bir örnekleme seçilmiştir. Öğrencinin Fiziksel Aktiviteye Yönelik Tutumu adlı kendi kendine anket formu kullanılarak değerlendirildi. Sağlık ve Zindelik, Sosyal gibi veri toplamada tutumun beş boyutu ölçülmüştür. Verilerin analizinde değişkenler arasındaki ilişki yapısal eşitlik kullanılarak

incelenmiştir. Çalışmanın genel sonuçları Pakistan'daki öğrencilerin olumlu tutum göstermiştir. Fiziksel aktivitelere doğru ve sağlıklarını iyileştirmek için bu tür aktivitelere katılmayı sevindikleri spor ve fiziksel aktivitelere katılmanın yararlarının farkında oldukları anlaşılmıştır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde çalışmada izlenen yöntem ve ölçme araçları verilmiştir.

3.1 ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma özel ve devlet liselerinde okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları incelenmiştir. Tarama modeline uyularak çalışma sürdürülmüştür. Bu bağlamda tarama modeline uygun düzenlenen araştırmalarda var olanın olduğu gibi bulunması betimlenmesi resmedilmesi hedeflenen araştırmalarda kullanılan yöntem olarak tanıtılmaktadır (Karasar 2006).

3.2 EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim öğretim yılı içinde İstanbul İli Kadıköy İlçesinde ortaöğretimde eğitimine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Bu evrenin içinde 6 lise belirlenmiştir. Okullardaki örnekleme “Oransız Eleman Örnekleme” yönteminden faydalanılmıştır. Örneklemin içerisinde araştırma için tamamen gönüllü olarak katılan 334 ortaöğretim öğrenci oluşmaktadır.

Tablo 3.1. Gruba İlişkin Demografik Özellikler

	Gruplar	<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kız	177	53,0
	Erkek	157	47,0
Okul Türü	Anadolu Lisesi	150	44,9
	Meslek Lisesi	117	35,0
	İmam Hatip Lisesi	67	20,1
Okulun Kuruluş Şekli	Resmi	270	80,8
	Özel	64	19,2
Okul Takımında Aktif Olma Durumu	Evet	100	29,9
	Hayır	234	70,1

Sınıf	9. sınıf	104	31,1
	10. sınıf	88	26,3
	11. sınıf	103	30,8
	12. sınıf	39	11,7
Amatör Spor Yapma Durumu	Evet	159	47,6
	Hayır	175	52,4
Aile Bireylerinde Düzenli Spor Yapan	Evet	144	43,1
	Hayır	190	56,9
Aile Geliri	2500 TL altı	58	17,4
	2501 TL-5000 TL	197	59,0
	5001 TL ve üzeri	79	23,7
Kardeş sayısı	Tek çocuk	67	20,1
	2-3 kardeş	231	69,2
	4 kardeş ve üzeri	36	10,8
	Toplam	334	100,0

Tablo 3.1’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan 334 öğrencinin 177’si (yüzde 53,0) kız, 157’si (yüzde 47,0) erkektir. 150’si (yüzde 44,9) Anadolu Lisesinde, 117’si (yüzde 35,0) Meslek Lisesi, 67’si (yüzde 20,1) İmam Hatip Lisesinde öğrenim görmektedir. 270’i (yüzde 80,1) resmi okulda, 64’ü (yüzde 19,2) özel okulda okumaktadır. 100’ü (yüzde 29,9) okul takımında aktif görev almakta, 234’ü (yüzde 70,1) okul takımında aktif görev almamaktadır. 104’ü (yüzde 31,1) 9. Sınıfta, 88’i (yüzde 26,3) 10. Sınıfta, 103’ü (yüzde 30,8) 11. Sınıfta, 39’u (yüzde 11,7) 12. Sınıftadır. 159’u (yüzde 47,6) amatör sporla ilgilenmekte, 175’i (yüzde 52,4) amatör sporla ilgilenmemektedir. 144’ü (yüzde 43,1) aile bireylerinde düzenli spor yapan birileri varken, 190’ı (yüzde 56,9) aile bireylerinde düzenli spor yapan birileri bulunmamaktadır. 58’i (yüzde 17,4) 2500 TL altı, 197’si (yüzde 59,0) 2501 TL-5000 TL, 79’u (yüzde 23,7) 5001 TL ve üzeri aile gelirine sahiptir. 67’si (yüzde 20,1) tek çocuk, 231’i (yüzde 69,2) 2-3kardeş, 36’sı (yüzde 10,8) 4 kardeş ve üzeri kardeş sahibiştir.

3.3 VERİ TOPLAMA ARACI

Araştırmada, verilerin toplanması amacıyla Kişisel bilgi formu ve “Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” (Güllü ve Güçlü, 2009) kullanılmıştır.

3.3.1 Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği

Araştırmanın ölçeğini Güllü ve Güçlü (2009) geliştirilmiştir. Ölçeğin 35 maddeden oluştuğu tek faktörlü bir yapısının olduğu Cronbach Alfa kat güvenilirlik katsayısının 0,94 olduğu, 11 maddesinin olumsuz maddelerden (madde 3 17 19 20 24 25 26 29 30 34 35) oluştuğu geriye kalan 24 maddenin ise olumlu ifadelerin olduğu belirlenmiştir. Ölçek likert tipi 5 li seçenekten oluşmaktadır. Ölçekte alınabilecek puanlar 35-175 arasındadır. Araştırmacılar ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapmışlardır. Önce 90 soru hazırlamışlar sonra bu madde havuzu uzman görüşü alınarak uygulama taslak ölçeği haline getirilmiştir. 300 kız 300 erkek öğrenciye uygulanmıştır. Veriler faktör analizine tabi tutulmuş ve birinci faktörün yükü 0,45 olarak belirlenmiştir. Bu haliyle ölçek tek faktörlü oluşmuş (35 soru) ve açıkladığı varyansın % 36,19 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin güvenilirliği için 50 öğrenciye teste tekrarı 45 gün sonra yapılmıştır. Pearson katsayısının 0,80 olduğu tespit edilmiştir (Güllü ve Güçlü 2009). Ölçek Puan Aralıkları aşağıda verilmiştir:

1,00-1,80 Çok düşük

1,81-2,60 Düşük

2,61-3,40 Orta

3,41-4,20 Yüksek

4,21-5,00 Çok yüksek

3.4 ÖLÇME ARACININ UYGULANMA AŞAMALARI

Öncelikle ölçeğin kullanılmasına yönelik izin alınmış uygulamanın yapılacağı okullara ulaşmak için kurumsal isinler alınmış, okul müdürlerine araştırmanın amacı aktarılmış, bir öğretmen gözetiminde ölçeğin uygulanması takip edilerek ölçeği öğrenciler doldürmüşlardır. Doldurulan ölçekler toplanmıştır.

3.5 VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Bu araştırmada araştırmaya katılan öğrencilerden toplanan verilerin analizi bilgisayarla SPSS 22.0 programı ile yapılmıştır. Öğrencilerin demografik bilgilerine ilişkin olarak dağılımlar yüzde ve kişi sayısı çıkarılarak betimsel yorumlar yapılmıştır. Ölçekten elde edilen sonuçlar ile demografik değişkenlerin karşılaştırılması için t testi ve Anova testi ile analizler yapılmıştır.

4. BULGULAR

4.1. ÖĞRENCİLERİN ÖLÇEK PUANLARININ İNCELENMESİ

Tablo 4.1. Öğrencilere Uygulanan Tutum Ölçeği Puanları

Boyut	N	\bar{X}	Ss
Tutum Ölçeği	334	127,37	27,270

Tablo 4.1'de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan gönüllü lise öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum ölçeği puanının ($\bar{X} = 127,37$, $ss=27,270$) olduğu, saptanmıştır. Aritmetik ortalama incelendiğinde (3,62 aralığında) yüksek tutum algısına sahip oldukları görülmüştür.

4.2. ÖĞRENCİLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE ÖLÇEK PUANLARI

Tablo 4.2. Cinsiyete İlişkin Karşılaştırmalar

Puan	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	Sh	t Testi		
						t	sd	p
Tutum Ölçeği	Kız	177	117,32	26,038	1,957	-7,763	332	,000
	Erkek	157	138,70	24,056	1,920			

Tablo 4.2'de “Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” (Güllü ve Güçlü 2009). puanları verilmiştir Cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha yüksek beden eğitimi tutum puanına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 4.3. Cinsiyete Göre Amatör Branşlarda Spor Yapma Durumu

			Spor		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Kız	n	73	104	177
		%	41,2%	58,8%	100,0%
	Erkek	n	71	86	157
		%	45,2%	54,8%	100,0%
Toplam	n	144	190	334	
	%	43,1%	56,9%	100,0%	

Tablo 4.3’de cinsiyete göre düzenli egzersiz yapma karşılaştırması verilmiştir. Bu sonuçlara göre kızların 73’ü (%41,2) düzenli spor yaparken 104’ü (%58,8) düzenli spor yapmamaktadır. Erkeklerin 71’i (%45,2) düzenli spor yaparken 190’ı (%56,9) düzenli spor yapmamaktadır. Dağılımların birbirine yakın olduğu görülmüştür. Yarıdan fazlasının düzenli spor yapmadığı erkeklerin kızlara kıyasla biraz daha fazla düzenli spor yaptığı görülmektedir.

Tablo 4.4. Okul Türüne İlişkin Karşılaştırmalar

Puan	Okul Türü	<i>f, x ve ss Değerleri</i>				ANOVA Sonuçları				
		N	\bar{x}	ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	P
Tutum Ölçeği	Anadolu Lisesi	150	134,31	25,578	G.Arası	17670,574	2	8835,287	12,717	,000
	Meslek Lisesi	117	117,95	27,256	G.İçi	229969,130	331	694,771		
	İmam HL	67	128,27	26,490	Toplam	247639,704	333			
	Toplam	334	127,37	27,270						

Tablo 4.4’de “Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” (Güllü ve Güçlü, 2009). puanları verilmiştir. Okulların tür değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Hangi gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu tespit etmek için scheffe testi yapılmıştır. Test sonuçları tablo 4.4.’de verilmiştir.

Tablo 4.4. Scheffe Testi Karşılaştırmaları

Boyut	Okul Türü (i)	Okul Türü (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Tutum Ölçeği	Anadolu Lisesi	Meslek Lisesi	16,365*	3,251	,000
		İmam Hatip Lisesi	6,045	3,873	,297
	Meslek Lisesi	Anadolu Lisesi	-16,365*	3,251	,000
		İmam Hatip Lisesi	-10,320*	4,038	,039
	İmam Hatip Lisesi	Anadolu Lisesi	-6,045	3,873	,297
		Meslek Lisesi	10,320*	4,038	,039

Tablo 4.5’de öğrencilerin okul türüne göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılığın olduğunu gösteren scheffe testi sonuçları verilmiştir. Bu sonuçlara göre, Anadolu Lisesi ile İmam hatip Lisesinde okuyanlar arasında Anadolu Lisesinde okuyanların daha yüksek tutum puanına sahip olduğu, İmam Hatip Lisesi ile Meslek Lisesi arasında İmam Hatip Lisesinde okuyanların daha yüksek tutum puanına sahip oldukları görülmüştür. En yüksek puanlar Anadolu Lisesinde okuyanlarda en düşük puanlarda meslek lisesinde okuyan öğrencilerde bulunmaktadır.

Tablo 4.6. Okula İlişkin Karşılaştırmalar

Puan	Kuruluş Şekli	n	\bar{x}	ss	Sh	t Testi		
						t	sd	p
Tutum Ölçeği	Resmi	270	124,63	27,506	1,674	-3,842	332	,000
	Özel	64	138,91	23,086	2,886			

Tablo 4.6’da “Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” (Güllü ve Güçlü, 2009). puanları verilmiştir. Okulun kuruluş şekli değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre özel okullarda okuyan öğrenciler resmi okullarda okuyan öğrencilere kıyasla daha yüksek beden eğitimi tutum puanına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 4.7. Düzenli Egzersiz Yapma Durumuna İlişkin Karşılaştırmalar

Puan	Düzenli egzersiz Yapma	n	\bar{x}	ss	Sh	t Testi		
						t	sd	p
Tutum Ölçeği	Evet	100	141,86	21,145	2,114	6,762	332	,000
	Hayır	234	121,18	27,280	1,783			

Tablo 4.7’de “Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” (Güllü ve Güçlü 2009). puanları verilmiştir. Düzenli egzersiz yapma değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre egzersiz yapan öğrenciler, yapmayanlar ile kıyaslandığında daha yüksek beden eğitimi tutum puanına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 4.8. Sınıflara İlişkin Karşılaştırmalar

Puan	<i>f, x ve ss Değerleri</i>				ANOVA Sonuçları					
	Sınıf	N	\bar{x}	ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	P
Tutum Ölçeği	9. sınıf	104	127,90	22,529	G.Arası	5343,048	3	1781,01	2,426	,066
	10. sınıf	88	132,08	26,377	G.İçi	242296,65	330	734,232		
	11. sınıf	103	121,86	30,431	Toplam	247639,70	333			
	12. sınıf	39	129,85	30,365						
	Toplam	334	127,37	27,270						

Tablo 4.8’de “Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” (Güllü ve Güçlü 2009). puanları verilmiştir. Sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmemektedir.

Tablo 4.9. Amatör Spor Yapmaya İlişkin Karşılaştırmalar

Puan	Amatör Spor	n	\bar{x}	ss	Sh	t Testi		
						t	sd	p
Tutum Ölçeği	Evet	159	132,23	26,242	2,081	3,149	332	,002
	Hayır	175	122,95	27,507	2,079			

Tablo 4.9’da “Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” (Güllü ve Güçlü 2009). puanları verilmiştir. Amatör spor yapma değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre amatör spor yapanların yapmayanlara kıyasla daha yüksek beden eğitimi tutum puanına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 4.10. Ailede Düzenli Egzersiz Yapmaya İlişkin Karşılaştırmalar

Puan	Ailede Egzersiz	n	\bar{x}	ss	Sh	t Testi		
						t	sd	p
Tutum Ölçeği	Evet	144	130,89	24,877	2,073	2,064	332	,040
	Hayır	190	124,70	28,730	2,084			

Tablo 4.10’da “Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” (Güllü ve Güçlü 2009). puanları verilmiştir. Aile bireylerinde düzenli egzersiz yapan birey bulunma değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre egzersiz yapan aile bireyleri yapmayanlar ile kıyaslandığında daha yüksek beden eğitimi tutum puanına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 4.11. Aile Gelir Durumuna İlişkin Karşılaştırmalar

<i>f</i> , <i>x</i> ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Aile Geliri	N	\bar{x}	<i>ss</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	F	<i>P</i>
Tutum Ölçeği	2500 TL altı	58	125,26	28,751	G.Arası	8437,772	2	4218,886	5,838	,003
	2501 TL-5000 TL	197	124,38	26,868	G.İçi	239201,931	331	722,664		
	5001 TL ve üzeri	79	136,38	25,469	Toplam	247639,704	333			
	Toplam	334	127,37	27,270						

Tablo 4.11’de “Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” (Güllü ve Güçlü 2009). puanları verilmiştir. Aile Geliri değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Hangi gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu tespit etmek için scheffe testi yapılmıştır. Test sonuçları tablo 4.10.’da verilmiştir.

Tablo 4.12. Scheffe Testi Karşılaştırmaları

Boyut	Gelir (i)	Gelir (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Tutum Ölçeği	2500 TL altı	2501 TL-5000 TL	,883	4,016	,976
		5001 TL ve üzeri	-11,121	4,648	,059
	2501 TL-5000 TL	2500 TL altı	-,883	4,016	,976
		5001 TL ve üzeri	-12,004*	3,580	,004
	5001 TL ve üzeri	2500 TL altı	11,121	4,648	,059
		2501 TL-5000 TL	12,004*	3,580	,004

Tablo 4.12’de öğrencilerin aile gelirine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılığın olduğunu gösteren scheffe testi sonuçları verilmiştir. Bu sonuçlara göre, aile geliri 2501-5000 TL olanlar ile 5001 TL ve üzerinde olanlar arasında anlamlı farklılığın olduğu, aile geliri 5001 TL ve üzerinde olanların daha yüksek tutum puanına sahip oldukları görülmüştür.

Tablo 4.13. Kardeş Sayısına İlişkin Karşılaştırmalar

<i>f</i> , <i>x</i> ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Kardeş sayısı	N	\bar{x}	<i>ss</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	F	<i>P</i>
Tutum Ölçeği	Tek çocuk	67	133,96	25,913	G.Arası	4100,715	2	2050,358	2,787	,063
	2-3 kardeş	231	125,19	27,862	G.İçi	243538,988	331	735,767		
	4 kardeş ve üzeri	36	129,06	24,306	Toplam	247639,704	333			
	Toplam	334	127,37	27,270						

Tablo 4.13’de “Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” (Güllü ve Güçlü 2009). puanları verilmiştir. Kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 4.14. Çalışılan Okulların Spor İmkanları ve Uygulamaları İle İlgili Bilgiler

Okul Adı	Okul Türü	Beden Eğitimi Öğretmeni	Sportif Etkinlikler	Misyon ve Vizyon	Spor Tesisi
Fenerbahçe Anadolu Lisesi	Resmi	4	Basketbol, Voleybol, Futbol, Futsal	Spor ile ilgili bir açıklama yok	Yok
Irmak Koleji	Özel	Bir çok	Basketbol, Voleybol, Futbol, Futsal, Tenis (Branşların Kulupleri de var)	Spor ile ilgili bir çok açıklama var	Kapalı çok amaçlı salon, açık tesisler, tenis kortu
Muhsin Adil Binal MTAL	Resmi	Yok	Yok	Spor ile ilgili bir açıklama yok	Yok
İntaş Kız And. İHL	Resmi	1	Yok	Spor ile ilgili bir açıklama yok	Yok
Gözcübaba Nusret Sunuk AİHL	Resmi	Yok	Yok	Spor ile ilgili bir açıklama yok	Yok

Tablo 4.14’de araştırmanın yapıldığı okullar verilmiştir. Bu tablo incelendiğinde Irmak kolejinin (Özel) spor imkanlarının geniş olduğu görülmektedir. Ayrıca Fenerbahçe Anadolu Lisesinde (Resmi) çok sayıda etkinlik yapıldığı İHL ve MTAL spor etkinliklerinin ve spor imkanlarının sınırlı olduğu görülmüştür.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 TARTIŞMA

Örneklem grubunun demografik bilgilerine ilişkin olarak 334 öğrencinin 177'si (yüzde 53,0) kız, 157'si (yüzde 47,0) erkektir. 150'si (yüzde 44,9) Anadolu Lisesinde, 117'si (yüzde 35,0) Meslek Lisesi, 67'si (yüzde 20,1) İmam Hatip Lisesinde öğrenim görmektedir. 270'i (yüzde 80,1) resmi okulda, 64'ü (yüzde 19,2) özel okulda okumaktadır. 100'ü (yüzde 29,9) okul takımında aktif görev almakta, 234'ü (yüzde 70,1) okul takımında aktif görev almamaktadır. 104'ü (yüzde 31,1) 9. Sınıfta, 88'i (yüzde 26,3) 10. Sınıfta, 103'ü (yüzde 30,8) 11. Sınıfta, 39'u (yüzde 11,7) 12. Sınıftadır. 159'u (yüzde 47,6) amatör sporla ilgilenmekte, 175'i (yüzde 52,4) amatör sporla ilgilenmemektedir. 144'ü (yüzde 43,1) aile bireylerinde düzenli spor yapan birileri varken, 190'ı (yüzde 56,9) aile bireylerinde düzenli spor yapan birileri bulunmamaktadır. 58'i (yüzde 17,4) 2500 TL altı, 197'si (yüzde 59,0) 2501 TL-5000 TL, 79'u (yüzde 23,7) 5001 TL ve üzeri aile gelirine sahiptir. 67'si (yüzde 20,1) tek çocuk, 231'i (yüzde 69,2) 2-3kardeş, 36'sı (yüzde 10,8) 4 ve üzeri kardeşe sahiptir. Grubun farklı demografik özellikler taşıdığı görülmüştür.

Örneklemin grubunda yer alan ortaöğretim öğrencilerinin, beden eğitimi dersine ilişkin tutum ölçeği puanları ($\bar{X} = 127,37$, $ss=27,270$) dır. Aritmetik ortalama incelendiğinde (3,62 aralığında) yüksek tutum algısına sahip oldukları görülmüştür. *"Bu sonuçlara benzer şekilde Akdoğan (2016) ortaöğretimde okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum ölçeği puanların ($\bar{X} = 131,65$, $ss=21,433$) olduğunu tespit etmiştir"* (Akdoğan 2016). Bu sonuçlara göre örneklem grubunu oluşturan ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin olumlu tutumlara sahip olduğu görülmüştür. Ancak puan aralığının çok yüksek düzeyde olmaması daha alınması gereken mesafe olduğunu beden eğitimi tutumunu daha da iyileştirmek için çalışmalar yapılması gerektiğini göstermektedir.

Öğrencileri zihinsel ve fiziki, toplumsal ve duygusal yönleri ile tamamı ile yetiştirebilmek çağdaşlaşmış eğitim sistemlerinin en temel ilkesidir. Ünlü ve Karahan (2010) Kayseri’de okuyan yabancı ülke vatandaşı öğrencilerin dersi beğendiklerini fakat bu derse yurt dışında verilen önemin daha fazla olduğunu bulgulamıştır. Aybek VD (2012) yaptığı benzer bir çalışmada, öğrencilerin beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Çelik ve Pulur (2011) tarafından yapılan bir başka çalışmada, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Ülkemizde yapılan benzer çalışmaların araştırma bulguları değerlendirildiğinde çalışmamız literatür ile paralellik göstermektedir.

Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha yüksek beden eğitimi tutum puanına sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu sonuçlara benzer şekilde Sayın (2014), erkek öğrencilerin yüksek olumlu puanın olduğunu tespit etmiştir. Surujlal and Manilal(2015) üniversite öğrencilerinin spora ve fiziksel aktiviteye katılımı, toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet klişelerinin sosyal yapılarıyla sınırlandırılabilirliğini bu nedenle çalışmalarında üniversite öğrencilerinin spora karşı tutumu, benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi cinsiyet perspektifinden incelenebileceğini, erkek öğrencilerin, kadın öğrencilere kıyasla spora daha yatkın olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlardan farklı olarak Akdoğan (2016) ortaöğretimde okuyan kız öğrencilerin erkek öğrencilerden derse yönelik daha olumlu düşündükleri tespit edilmiştir (Akdoğan 2016). Bu araştırmanın sonuçlarına yakın nitelikte Girgin Holoğlu (2006) kız öğrencilerin tutum ölçeğinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Alpaslan (2008) kız öğrenci puanlarının erkek öğrenci puanlarından yüksek olduğunu belirtmiştir. (Atan ve İmamoğlu 2016) öğrencilerin okullarda beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını incelemiştir. Ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin cinsiyetleri, ikamet yeri, ebeveynlerin eğitimi, ailenin gelir düzeyi ve kardeş sayısı puanlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Chatterjee (2013) ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spordaki tutumlarını incelemiştir. Çalışmada, katılımcıların beden eğitimi konusunda olumlu tutumları olduğu, okula giden kız ve erkek çocukların tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya konmuştur. Dolayısıyla cinsiyet, bu konuda beden eğitimine yönelik tutum oluşumunda etkin bir rol oynamamıştır. Ayrıca coğrafi konumdaki (kırsal ve kentsel) okula giden ergenlerin kadın ve erkeklerine bakılmaksızın beden eğitimi konusunda olumlu bir tutum sergilemiştir.

Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin tutumlarının daha olumlu olmasında spor imkanına daha kolay kavuşmaları, aileleri tarafından daha çok desteklenmeleri ve kız öğrencilerin kültürden kaynaklı çekingen tavırlarının etkili olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda erkek öğrenciler kadar kız öğrencilerinde spora ve beden eğitimine ilişkin teşvik edilmesi önerilebilir.

Cinsiyete göre düzenli egzersiz yapma karşılaştırması verilmiştir. Bu sonuçlara göre kızların 73'ü (%41,2) düzenli spor yaparken 104'ü (%58,8) düzenli spor yapmamaktadır. Erkeklerin 71'i (%45,2) düzenli spor yaparken 190'ı (%56,9) düzenli spor yapmamaktadır. Dağılımların birbirine yakın olduğu görülmüştür. Yarıdan fazlasının düzenli spor yapmadığı erkeklerin kızlara kıyasla biraz daha fazla düzenli spor yaptığı görülmektedir. Bu sonuçlar dikkate alındığında kız ve erkek tüm bireylerin spora özendirilmesi için çalışmalar yapılması önerilebilir.

Anadolu Lisesi ile İmam hatip Lisesinde okuyanlar arasında Anadolu Lisesinde okuyanların daha yüksek tutum puanına sahip olduğu, İmam Hatip Lisesi ile Meslek Lisesi arasında İmam Hatip Lisesinde okuyanların daha yüksek tutum puanına sahip oldukları görülmüştür. En yüksek puanlar Anadolu Lisesinde okuyanlarda en düşük puanlarda meslek lisesinde okuyan öğrencilerde bulunmaktadır. Bu sonuca benzer şekilde Sayın (2014) da yüksek puanlar Anadolu Lisesinde okuyanlarda en düşük puanlarda meslek lisesinde okuyan öğrencilerde olduğunu bulgulamıştır. Akdoğan (2016) ise anlamlı bir farklılık tespit etmemiştir. Bu sonuçların Anadolu Liselerinde spor dersinde sunulan imkanların daha fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca Anadolu Lisesi öğrencilerinin spora ilişkin daha bilinçli oldukları yorumu yapılabilir.

Özel okullarda okuyan öğrenciler resmi okullarda okuyan öğrencilere kıyasla daha yüksek beden eğitimi tutum puanına sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu sonuçların özel okulların spor imkanlarının daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Yapılan okul imkanları incelemesinde Irmak kolejinin (Özel) spor imkanlarının geniş olduğu görülmektedir. Ayrıca Fenerbahçe Anadolu Lisesinde (Resmi) çok sayıda etkinlik yapıldığı İHL ve MTAL spor etkinliklerinin ve spor imkanlarının sınırlı olduğu görülmüştür.

Düzenli egzersiz yapanların yapmayanlara kıyasla, amatör spor yapanların yapmayanlara kıyasla, aile bireylerinde düzenli egzersiz yapanların yapmayanlara kıyasla daha yüksek beden eğitimi tutum puanına sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu bulguya benzer şekilde Akdoğan (2016) düzenli egzersiz yapanların yapmayanlara kıyasla, daha yüksek beden eğitimi tutum puanına sahip oldukları tespit edilmiştir. Alparslan (2008) ise lisanlı olmak ile benzer sonuç elde etmiştir. Bu sonucun temel nedeni, resmi lisansları olan öğrencilerin ders dışı etkinlik ve eğitimlerde beden eğitimi öğretmenleriyle daha sık bir araya gelmeleri ve eğitim oturumlarından öğrenmeye yönelik disiplinli yaklaşımları olmasıdır. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi derslerine yönelik tutum düzeyleri fiziksel egzersiz yapma durumlarına göre önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Elde ettiğimiz sonuçlara göre, düzenli olarak fiziksel egzersiz yapan öğrencilerin beden eğitimi derslerine yönelik tutum düzeylerinin, düzenli egzersiz yapmayan öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Spor aktivitelerinden düzenli olarak spor yapma alışkanlığı olan öğrencilerin beklentilerinin, sedanter öğrencilerin beklentilerinden daha yüksek olması beklenebilir. Bu nedenle, düzenli spor yapan ve spor aktivitelerinden beden eğitimi derslerine yönelik beklentileri yüksek olan öğrencilerin tutum düzeylerinin daha yüksek olabileceği düşünülebilir. Bu nedenle, literatürdeki araştırma bulguları bu argümanı desteklemektedir (Zengin 2013).

Aile geliri 2501-5000 TL olanlar ile 5001 TL ve üzerinde olanlar arasında anlamlı farklılığın olduğu, aile geliri 5001 TL ve üzerinde olanların daha yüksek tutum puanına sahip oldukları görülmüştür. Sınıf Kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmemiştir. Atan ve İmamoğlu (2016) öğrencilerin okullarda beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını incelemiştir. Ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır.

5.2 ÖNERİLER

1. Bu sonuçlara göre örneklem grubunu oluşturan ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin olumlu tutumlara sahip olduğu görülmüştür. Ancak puan aralığının çok yüksek düzeyde olmaması daha alınması gereken mesafe olduğunu beden eğitimi tutumunu daha da iyileştirmek için çalışmalar yapılması gerektiği önerilebilir. Öğrencilere bilinçlendirici seminerler verilebilir. Eğlence spor aktiviteleri ile öğrencilerin yarışmalar düzenlenebilir.

2. Araştırma sonucunda okulda spor yapanların beden eğitimi dersine olan tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Okullar spor eğitimi teşvik edici çalışmalar yapmalı her öğrencinin okul desteğiyle bir spor dalı ile bedensel eğitimini geliştirici çalışmalar yapmasını sağlamalıdır. Literatür taramasından elde edilen bulgulara dayanarak, öğrencilerin sağlıklı olabilmeleri için erken yaşlarda egzersiz ve spor aktivitelerine başlamaları ve bu aktiviteleri yaşam tarzı aktiviteleri haline getirmeleri önerilmektedir.
3. Spor imkanı olan okullarda beden eğitimi tutum puanlarının yüksek olduğu görüldüğünden okullarda spor imkanlarının geliştirilmesi öncelikle okulun misyon ve vizyon ifadelerine sporla ilgili ifadelerin konulması önerilebilir.
4. Aile geliri yüksek olanların tutum puanları bulgusunun yüksek olması sonucu bağlamında maddi geliri iyi olmayan ailelere destekleyici spor uygulamalarının verilmesi önerilebilir.
5. Erkeklerin kızlara kıyasla biraz daha fazla düzenli spor yaptığı sonucun ulaşılmıştır. Bu sonuçlar dikkate alındığında kız ve erkek tüm bireylerin spora özendirilmesi için çalışmalar yapılması önerilebilir.
6. Spor aktiviteleri sadece bir takım oyuncusunun rolünü değil aynı zamanda lider olmayı da gerektirir. Bir takımın nasıl yönetileceğini bilmek, öğrencilerin liderlik becerileri ile karar verme becerilerini geliştirir. İyi bir lider olmak, yalnızca liderlik etmelerini değil, aynı zamanda takımlarını desteklemelerini de gerektirir. Bu aynı zamanda onlara takım duygularını yönetmeyi ve takım disiplinini geliştirmeyi öğretir. Bu anlamda öğrencinin çok yönlü yaşamsal becerileri için spor aktivitelerine katılmak önemlidir. Sporla uğraşan öğrencilere salonlardan ücretsiz yararlanmak gibi burslarla destek verilebilir. Çocuklarda sporu yaygınlaştırmak için okullarda altyapıyı geliştirilmelidir. Okul planları yapılırken spor salonlarıyla birlikte planlanmalıdır.
7. Eğitim kurumlarına beden eğitimi öğretmenleri dışında belli alanda uzmanlıkları olan destekleyici nitelikli antrenörler atanmalı ve antrenör eğitimi ile ilgili daha fazla program geliştirilmelidir. Milli Eğitim Bakanlığı beden eğitimi dersi öğretim programında bazı değişiklikler yapmak zorundadır. Bu değişimin rekabetçi beden eğitimi dersi modelinden yaşam boyu spor, sağlık, fiziksel uygunluk ve refahı kapsayan bir modele olması gerekir. Beden eğitimi dersi öğretim programları, öğrencilerin sağlıklı ve mutlu bir günlük yaşam için gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazanmalarını

sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmelidir. Ayrıca, tüm öğrencilerin gelecekteki yaşamlarında fiziksel aktivitelere devam etmek için güven ve becerilere sahip olmaları gerekir.

8. Öğrencilere genellikle ruh halini iyileştirici özellikleri nedeniyle egzersiz yapmaları önerilebilir. Bazı öğrenciler okul dışı programlara katılmanın okul çalışmalarından çok zaman alabileceğinden ve bu nedenle notlarını azaltacağından endişe duysalar da aslında ders dışı etkinlikler notlarını ve okula genel bakışı geliştirebilir. Her okulun beden eğitimini izlemek için spor eğitimi profesyonellerinden oluşan bir izleme komisyonu kurulabilir. Bu kapsamda aileler çocuklarına yönelik sosyal aktiviteler arasında egzersiz ve spor aktivitelerine öncelik vermelidir. Öğrenciler yeteneklerine bağlı olarak spor kulüplerine yönlendirilmeli ve beden eğitimi öğretmenleri ve okul yönetimi tarafından spor aktiviteleri yapmaya teşvik edilmelidir.

9. Arzu edilen etkinliklere katılmak, beyin işlevini artırabilir, zamanınızı daha iyi konsantre etmenize ve daha iyi bir şekilde yönetmenize yardımcı olabilir. Spor aktivitelerine dahil olmak bir kişiye birçok yönden fayda sağlar. Sadece fiziksel güç sağlamaz, aynı zamanda zihinsel gücü de artırır. Spor kültürü ulus inşa sürecine en iyi şekilde katkıda bulunabilir. Bu şekilde daha iyi sporcular ve daha mutlu ve daha verimli bir nesil yaratabiliriz.

10. Tüm sağlıklı çocuklar ve ergenler ve ayrıca belirli tıbbi koşulları olan birçok kişi için düzenli fiziksel aktivite önerilmektedir. Kişinin sinirlerini açar ve vücudu daha esnek, çevik ve duyarlı hale getirir. Tüm fiziksel avantajlara rağmen, bir spora katılmak beyninize ve genel kişiliğinize olumlu katkılar sağlar. Spor ayrıca, takım arkadaşlarının yanı sıra rakiplerinizle etkileşime girerek sosyal becerilerinizi de geliştirir. Kişinin, meslek hayatında da faydalı olan takım kültürüne maruz kalmasını sağlayan bir takımda çalışabilme becerisini geliştirir. Kırsal okullara ait çocuklar da teşvik edilmeli ve spordaki yeteneklerini geliştirmek için olanaklar sağlanmalıdır.

11. Herkes, gün boyu küçük bir süre için bile olsa spor faaliyetine katılmalıdır. Spor gereklidir, çünkü buna dahil olanlara düzenli olarak fiziksel ve zihinsel zindeliği getirir. Yaşamlarında yoğun bir programı olan insanlar çok kolay yorulurlar. Rahat ve konforlu bir hayat yaşamak için sağlıklı bir akla ve sağlıklı bir vücuda ihtiyacımız var. Spor

eğitimine de bilimsel bir yaklaşım verilmelidir. Spor eğitimi için uygun bütçe ayrılmalıdır.

12.Spor ve oyunlar bize dakikliği, disiplini, takım çalışmasını ve özveri öğrenmede çok faydalıdır. Spor yapmak, güven düzeyini arttırmamıza ve geliştirmemize yardımcı olur. Düzenli olarak spor yaparsak, daha aktif ve sağlıklı olabiliriz. Spor faaliyetlerine dahil olmak, artrit, obezite, obez, kalp problemleri, diyabet gibi sayısız hastalıkla korunmamıza yardımcı olur. Cesaret vericidir, kayđı ve öfke oluşumunu azaltarak mutluluk hissi verir. Tüm sorunları kolayca özdebileceğimiz fiziksel olarak formda ve zihinsel olarak rahat etmemizi sağlar. Okullarda, ocukların genel gelişimini sağlamak ve onları yaşamın tüm zorluklarıyla yüzleşmeye hazırlamak için spora önem verilmelidir. Sporun önemi, ulusal ve uluslararası platformlarda çeşitli spor etkinliklerinin düzenlenmesi ve sporcuların desteklenerek bu etkinliklere katılması teşvik edilmelidir. Öğrencilerin bu derse yönelik tutumlarını artırmak için aileleri ve okul idareleri tarafından maddi ve manevi olarak desteklenmeleri gerekmektedir. Bu nedenle, diğer öğrenciler için rol modelleri belirleyecek, kurs ve spora motive edecek ve daha olumlu tutumlar göstereceklerdir.

13.Spor aynı zamanda değerler ve karşılıklı güven geliştirmede hayati bir rol oynamaktadır. Anlık karar almamıza ve düşünce sürecimizi geliştirmemize yardımcı olur. Spor sırasında ya da spor sırasında gelişen sporcu ruhu, bize zaferi kabul etmeyi ya da başkalarına sayđlı davranarak zarif bir şekilde yenmeyi öğretir. Spor ayrıca bizi yaşamın zorluklarıyla çok olumlu ve sakin bir şekilde yüzleşmeye hazırlar. Bu açıdan sağlıklı bir nesil için beden eğitimi ders saatleri artırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, B. (2016). Lise Öğrencilerinin ve Ebeveynlerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Alpaslan, S. (2008). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sergilediği Öğretim Davranışlarına İlişkin Algıları ve Öğrencilerin Bu Derse Karşı Geliştirdikleri Tutumları. *Yüksek Lisans Tezi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Bolu.
- Arabacı, R. (2009). Attitudes Toward Physical Education and Class Preferences of Turkish Secondary and High School Students. [Online], *Elementary Education Online*. 8(1), 2-8, 2009. İlköğretim <http://ilkogretim-online.org.tr> [2-8, 2009]
- Aracı, H. (2006). *Öğretmenler ve öğrenciler için okullarda beden eğitimi*. 6. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Aracı, H. (2001). *Okullarda beden eğitimi*. Ankara: Nobel.
- Aras, Ö. (2013). İlköğretim Kurumlan İkinci Kademedede Öğrenim Gören Öğrenci ve Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüş ve Tutumlarının İncelenmesi (Kars İli Örneği). *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atan, T. ve İmamoğlu, M. (2016). Attitudes of Secondary School Students Towards Physical Education and Sports Lesson in Terms of Various Variables. *Turkish Journal of Sport and Exercise*. 18(2.),65-68.

- Aybek, A., İmamoğlu, O. & Taşmektepligil, M.Y. (2012). Evaluating the Students' Attitudes Toward Physical Education Class and Extracurricular Activities. *Ondokuz Mayıs University Journal of Sports and Performance Research*. 2(2), 51-59.
- Balcıoğlu, B., Özbek, A. ve Sungur, N. (2003). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Öğrencilerinin Değer Sistemleri ve Sorun Çözmedeki Yeterliliklerinin İncelenmesi. *III. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Olimpik Eğitim ve Spor Kültürü Sempozyumu*, Bursa, 23-24 Mayıs, 13-20.
- Baltacı, G. (2008). *Çocuk ve spor*. Ankara: Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Klasmat Matbaacılık.
- Bilgen, N. (1993) *Contemporary and democratic education*. Ankara: Milli Eğitim Press
- Boyacı, A. (Ed.). (2011). “Eğitim sosyolojisinin tanımı, özellikleri ve gelişimi” *Eğitim sosyolojisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Calfas, KJ. and Taylor, WC. (1994). Effects of Physical Activity On Physical Variables In Adolescents *Pediatric Exercise Science*. 6, 406-423
- Chatterjee, S. (2013). Attitudes Toward Physical Education of School Going Adolescents in West Bengal. *International Journal of Inno-vative Research in Science, Engineering and Technology*. 2(11), 6068-6073.
- Çelik, V. (2006). *Türk eğitim sisteminde yeni paradigma arayışları bildiriler kitabı*. Ankara: Eğitimciler Birliği Sendikası.
- Çelik, Z. & Pular, A. (2011). Attitudes of Secondary School Students Toward Physical Education and Sports. *Yüzüncü Yıl University Faculty of Education Journal, Special Issue*. 115(121)
- Demirel, Ö. (2003). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem Yayını.

- Demirhan, G. (2002). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Niteliklerine İlişkin Görüşler. *Eğitim ve Bilim*. 27(123), 35 – 41
- Dengiz, A. Ş. ve Yılmaz, B. (2007). 2004 İlköğretim Programında Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıklarına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Bilgi Dünyası*. 8(2), 203-229.
- Doydu, İ. , Çelen, A. ve Çoknaz, H. (2013). Spor Eğitimi Modelinin Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spora Karşı Tutumuna Etkisi. *e-international Journal of Educational Research*. 4(2), 99-110.
- Eraslan, M. (2015). An Analysis of Secondary School Students Attitudes Towards Physical Education Course According to Some. *Variables Anthropologist*. 19(1), 23-29
- Erdemli, A. (2012). Spor nedir? Ne değildir? *Din ve Hayat*. 17, 18-25
- Erkan, N. (2002). *Yaşam boyu spor*. Ankara: Sponsor kurum dizisi dizi 12.
- Ertan, H. (Ed.). (2012). “*Spor bilimleri ile ilgili kavramlar ve sporun tarihsel gelişimi*” *spor bilimine giriş*. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Ertan, H. (Ed.). (2012). “*Sporda sosyo kültürel boyutlar*” *spor bilimine giriş*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Essays, UK. (2018). Role of Sport in Modern Society Cultural Studies Essay, . [Online] <https://www.ukessays.com/essays/cultural-studies/role-of-sport-in-modern-society-cultural-studies-essay.php?vref=> [Erişim tarihi 05.12.2016]
- Girgin, H. O. (2006). İlköğretim İkinci Kademedeki Öğrenim Gören Kız Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumları. *Yüksek Lisans Tezi*, Uludağ Üniversitesi, Bursa.

- Gulum, V. (2008) The Evaluation of Views of Physical Education Teachers About the Physical Education Curriculum at Primary Schools in University of Cukurova Institute of Health Sciences. *Master Thesis*, Department of Physical Education and Sports, Adana.
- Güllü, M. ve Güçlü, M. (2009). Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 3 (2), 138-149.
- H, Ertan. (Ed.). (2012). “*Spor felsefesi ve etiği*” *spor bilimine giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Işık, U. (2007). Medya Bağımlılığı Teorisi Doğrultusunda İnternet Kullanımının Etkileri ve İnternet Bağımlılığı. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Araştırma Yöntemleri Bilim Dalı, Konya.
- İnce, M. L., Cengiz, C., Ebem, Z., Hünük, D., Kangalgil, M., Saçlı, F., Saraç, L., Yapar, A., G., Demirhan, M., İnce, C., Koca, S. ve Kirazcı, S. (Ed.). (2010). *Spor eğitimi modeli. öğretim modelleri ve güncel araştırmalar*. Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- Inceoglu, M. (2010). *Attitude perception communication*. İstanbul: Beykent University Publishing.
- Kale, R. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimlerine giriş*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kangalgil, M., Hunuk, D. ve Demirhan, G. (2006). Comparison of Elementary School, High School and University Students Attitudes Toward Physical Education and Sport . *Hacettepe Journal of Sport Sciences*. 17(2), 48-57.
- Karagün, E. (2012). Sporun Eğitim ve Psikolojideki Yeri. *Din ve Hayat*. 17, 36-41
- Karakuş, S. ve Koç, H. (2001). Beden Eğitim Derslerinin 14-16 Yaş Grubundaki Öğrencilerin Kuvvet ve Aerobik Gücüne Etkisi. *Dinamik Spor Bilimleri Dergisi*. 1, 29-35.

- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara Nobel Yayınevi.
- Kaya, Ö., Cicicoğlu, H. İ. ve Tekkurşun Demir, G. (2018). The Attitudes of University Students Towards Sports: Attitude and Metaphorical Perception, *European Journal of Physical Education and Sport Science*. 5 (1), 115-133
- Karavaşinoğlu, T. (2015). Ortaokullarda Beden Eğitimi Öğretmenine İlişkin Metaforik Algılar. *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Entitüsü, Ankara.
- Koca, C., Çiçek, Ş., Şahin, R., Bulca, Y., Altay, F., Demirhan, G., İnce, M.L., Koca, C. ve Kirazcı, S., (Ed.). (2010). *Taktiksel oyun yaklaşımı öğretimi. öğretim modelleri ve güncel araştırmalar* Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- Kocaekşi, S. (Ed.). (2012). “Boş zaman ve rekreasyon, kavram ve özellikler”, boş zaman ve rekreasyon yönetimi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi
- Kohl, HW. and Hobbs, KE. (1998). Development of Physical Activity Behaviors Among Children and Adolescents. *Pediatrics*. 101, 549-554
- Küçük, V. (2012). Çocuk Gelişiminde Sporun Yeri ve Önemi. *Din ve Hayat*. 17, s.42-46
- Marques, A., Martins, J., Martins, M., Costa, J., Sarmiento, H. & Carreiro da Costa, F. (2011). ‘The Importance of Attitudes Towards Physical Activity and Its Relationship With Practice of Physical Activity’. *Journal of Sports Medicine*. 45(15), 1-2. doi.1136/bjsports-2011-090606.21. [22.04.2014]
- Maslow, A. (2001). *İnsan olmanın psikolojisi*. O, Gündüz (Çev.), İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık.
- MEB, (2013). *Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı, ortaokul 5-8 sınıflar*, Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB, (2006). *Spor dersi öğretim programı*. Ankara: MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü,

- MEB, (2009). *Ortaöğretim beden eğitimi dersi öğretim programı*. (9 – 12. Sınıflar). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü.
- Mercier, K., Donavan, C., Gibbone, A. and Rozga, K. (2017). Three-Year Study of Students Attitudes Toward Physical Education: Grades 4–8.
- Morgan, CT (2000). *Psikolojiye giriş*. (14ncü Baskı). H. Arıcı ve O, Aydın (Çev.), Ankara: Meteksan A.Ş.
- Morris, CG. (2002). *Psikolojiyi anlamak*. B, Ayvasık ve M, Sayıl (Çev.), Ankara: Türk Psikiyatristler Derneği Yayınları No: 23.
- M, Tokayargan. (Ed.). (2013). *Eğlence pazarlaması*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Mudekunya, J. and Sithole. J. C (2012). The Status of Physical Education and Its Relation to Attitudes Towards the Teaching of The Subject in Masvingo Urban Primary Schools. *Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies (JETERAPS)*. 3(5), 710-715.
- Özşaker, M. ve Orhun, A. (2005). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersinin Amaç ve İçeriğine İlişkin Sorunlar. *4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu*, Bursa, 10-11 Haziran, 103-105.
- Rikard, G. L. (2006). High School Student Attitudes About Physical Education. *Journal Sport, Education and Society*. 11(4), 385-400.
- Saraçoğlu, R. N. (2001). Orta Öğretimde Ders Dışı Egzersizlerin Başarıya Ulaşma Derecesi. *Atatürk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 1(2), 3-4.
- Savaş, İ. (1993). *Spor sözlüğü terimler ve açıklamalar*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Surujlal, S. E. and Manilal, J. D. (2015). Attitude towards sport and Physical Activity, Self-esteem, Life Satisfaction Relationship and Variations in Terms of Gender: Perspective From University Students [Online], North-West University <http://hdl.handle.net/10394/19355>. [Erişim tarihi 11.08.2016].

- Sönmez, T. ve Sunay, H. (2001). Ankara'daki Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Etkinliği Üzerine Bir Araştırma. *II. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu*, Bursa, 21-23 Aralık, 105-106.
- Şahin, D., Çelik, A. ve Şahin, M. (2010). Okul Yöneticilerinin Beden Eğitimi Dersi ve Bu Dersin Öğrenci Gelişimindeki Rolüne İlişkin Görüşleri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, KTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Taliaferro, L.A. (2010). Genç Spor Katılımı ve Seçilmiş Sağlık Riski Davranışları Arasındaki İlişkiler 1999'dan 2007'ye Kadar. *Okul Sağlığı Dergisi*. 399-410.
- Taşkın, C. (2018). Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı Hakkında Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri. *Doktora Tezi*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Tekin, M., Demir, B. ve Taşgın, Ö. (2005). Beden Eğitimi ve Spor Öğrencilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Göstermiş Oldukları Tutum ve Görüşlere Etkisi. *4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu*, Bursa, 10-11 Haziran, 412-420.
- Tekkurşun Demir, G., Cicioğlu, İ., İlhan, L. ve Arslan, Ö. (2017). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları. *International Journal of Sports Exercise & Training Sciences*. 3(4), 120–128.
- Troiano, RP., Berrigan, D., Dodd, KW., Masse, LC., Tilert, T. and McDowell, M. (2008). Physical Activity in the United States Measured by Accelerometer. *Medicine and Science in Sports and Exercise*. 40, 181-188.
- Tunca, M. (2014) Ankara İlinin Keçiören İlçesinde Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Dersi ve Öğretmenine Karşı Tutumları. *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Uğur, A. (2006). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yaklaşımları ve Karşılaştıkları Sorunlar Üzerine Bir Araştırma (Ankara İli Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ünlü, H. ve Karahan, M. (2010). Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Tespit Edilmesi. *Aksaray Üniversitesi Dergisi*. 3 (5) 45-56
- Yaylacı, F. (Ed.). (2012). “*Sosyolojide temel yaklaşımlar*” sosyolojiye giriş. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Yetim, A. (2011). *Sosyoloji ve spor*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Yıldız, D. (1979). *Türk futbol tarihi*. İstanbul: Eko Matbaası.
- Yılmaz, A. (2012). Determination the Views of Head-Teachers, Physical Education Teachers and Students Towards the Physical Education in The Secondary Education Schools. *Master's Thesis*, Karadeniz Technical University Institute of Educational Sciences, Department of Physical Education and Sports Trabzon.
- Yorulmazlar, M. (2012). Tarihi ve Genel Anlamıyla Spor. *Din ve Hayat*. 17, s.4-10.
- Yüksel, Ö. (2009) Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyum Düzeylerinin Araştırılması. *Yüksek Lisans Tezi*, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Yüksel, S. (2003). Türkiye’de Program Geliştirme Çalışmaları ve Sorunları. *Milli Eğitim Dergisi*. 158. 36-48.
- Zaman, S. Mian, A. K. and Burutt, F. (2018) Attitude of Young Students Towards Sports and Physical Activities. *GMJACS*. 8(1), 33-42.
- Zeng, H. (2011). Attitudes of High School Students Toward Physical Education and Their Sport Activity Preferences. *Journal of Social Sciences*. 7 (4), 529-537.

Zengin, S. (2013). Investigating the Attitudes of 12-18 Year-old Boys at Children and Youth Centers toward Physical Education and Sports Class and Their Self-Respect. Unpublished *Master's Thesis*, Sakarya University, Sakarya.

EKLER

Ek.A.1 “Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği”

Sevgili öğrenci,

“Aşağıda beden eğitimi dersi ile ilgili cümleler bulunmaktadır. Her cümlenin karşısında beş (5) cevap seçeneği vardır. Her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra cümledeki ifadeye ne düzeyde katılıyorsanız, cevap seçeneğini (X) işaretleyiniz. Cevap seçenekleri arasında doğru ya da yanlış cevap yoktur. Cevap verirken de sadece haftalık ders programınız dâhilindeki beden eğitimi derslerini göz önünde bulundurunuz. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız.”

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz? () Kadın () Erkek
2. Okul türünüz : () Anadolu Lisesi () Meslek Lisesi () İmam Hatip Lisesi
() Özel () Devlet
3. Okul takımlarında aktif görev yapıyor musunuz? () Evet () Hayır
4. Sınıf düzeyiniz : () 9 () 10 () 11 () 12
5. Amatör spor branşlarıyla ilgileniyor musunuz? () Evet () Hayır
6. Aile bireylerinizde düzenli spor/egzersiz yapan var mı? () Evet () Hayır
7. Aile geliriniz () Düşük 2500 ve altı () Orta 2501-5000 () Yüksek 5001 ve üzeri
8. Kardeş sayınız () tek () 2-3 () 4+

KATILMA DÜZEYİ

MADDELER	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
1. “Beden eğitimi derslerini sabırsızlıkla beklerim.”					
2. “Beden eğitimi derslerinde kendimi zinde hissedirim.”					
3. “Beden eğitimi dersini gereksiz bir ders olarak görüyorum.”					
4. “Beden eğitimi ders aktivitelerinde iyi duruş alışkanlığı kazanıyorum.”					

5. "Beden eğitimi derslerinde karşılaştığımız spor dallarının (voleybol, futbol vs.) saha ölçüleri, araç ve gereçleri ile ilgili bilgiler ilgimi çekiyor."					
6. "Beden eğitimi dersinde karşılaştığımız spor dalları ile ilgili temel becerileri (parmak pas, vs) öğrenmekten zevk alıyorum."					
7. "Beden eğitimi dersleri sayesinde sporun sağlığa ne kadar yararlı olduğunu anlıyorum."					
8. "Beden eğitimi derslerinde öğrendiğim becerileri okul dışı aktivitelerde de uyguluyorum."					
9. "Beden eğitimi derslerinde temel sağlık kuralları ile ilgili bilgilerim artıyor."					
10. "Beden eğitimi ders etkinlikleri az iletişim kurduğum sınıf arkadaşlarımla iletişimimizi artırıyor."					
11. "Beden eğitimi ders etkinlikleri yakın olduğum arkadaşlarımla samimiyetimizi daha da güçlendiriyor."					
12. "Beden eğitimi ders aktiviteleri kendime güven duymamı sağlıyor."					
13. "Beden eğitimi ders aktivitelerinde arkadaşlarımla dostça oynuyorum."					
14. "Beden eğitimi derslerinin, günlük hayatın düzenine ve kurallarına uymayı kolaylaştırdığını düşünüyorum."					
15. "Beden eğitimi dersine katılmaktan zevk duyuyorum."					
16. "Beden eğitimi dersleri sınıf içi etkileşimimizi artırıyor."					
17. "Beden eğitimi dersinde bir şey öğrenmediğimi düşünüyorum."					
18. "Haftalık beden eğitimi ders saat sayısı daha fazla olmalıdır."					
19. "Beden eğitimi derslerinde genellikle eşofmanlarımızı giyinip hiçbir şey yapmadan tekrar çıkartıyoruz."					
20. "Beden eğitimi dersinde öğrendiğimiz bilgi, beceriler ve aktivitelerin ileriki hayatımızda hiç işimize yaramayacağını düşünüyorum."					
21. "Beden eğitimi ders aktiviteleri fiziksel gelişime katkı sağladığını düşünüyorum."					
22. "Beden eğitimi derslerinde rahatlayıp gevşiyorum."					
23. "Beden eğitimi dersleri sayesinde spor dallarını daha iyi tanıdığımı düşünüyorum."					
24. "Beden eğitimi dersi yaramaz ve tembel öğrencilerin dersidir."					
25. "Beden eğitimi dersi okul programlarından çıkartılmalıdır."					
26. "Beden eğitimi ders aktivitelerine katılmak istemiyorum."					

27. "Beden eğitimi dersleri sayesinde yeteneklerimin farkına varıyorum."					
28. "Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde sağlığımı daha iyi koruyorum."					
29. "Üniversiteye giriş sınav kaygısı varken beden eğitimi dersine katılmak beni rahatsız ediyor."					
30. "Beden eğitimi derslerinde çoğunlukla gereksiz bilgi ve beceriler öğreniyoruz."					
31. "Beden eğitimi dersleri insanı okul dışında da egzersiz ve spor yapmaya teşvik ediyor."					
32. "Beden eğitimi derslerinde sinir, kas ve eklem koordinasyonumuzu geliştirici hareketler yapıyoruz."					
33. "Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde zararlı alışkanlıklardan uzak duruyorum."					
34. "Beden eğitimi ders etkinliklerine sadece yüksek not almak için katılıyorum."					
35. "Beden eğitimi ders aktiviteleri öğrencileri okul kurallarını çiğnemeye teşvik ediyor."					

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı :

Uyruğu :

Doğum Yeri :

Doğum tarihi :

Medeni Durumu:

E mail :

Tel :

ÖĞRENİM DURUMU

Lise :

Lisans :

Yabancı Dil :